
Innst. O. nr. 4

(2004-2005)

**Innstilling til Odelstinget
fra finanskomiteen**

Ot.prp. nr. 74 (2003-2004)

**Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i
forsikringsvirksomhetsloven m.m. (livsforsikringsvirksomhet)**

Innhold

	Side		Side
1. Sammendrag	5	2. Komiteens merknader	20
1.1 Innledning	5	3. Forslag fra mindretall	24
1.2 Oversikt over lovforslagene og innholdet i proposisjonen	6	4. Komiteens tilråding	24
1.3 Økonomiske og administrative konsekvenser.....	7	Vedlegg	31
1.4 Nærmere merknader til de enkelte bestemmelser i regjeringens lovforslag	8		

Innst. O. nr. 4

(2004-2005)

Innstilling til Odelstinget fra finanskomiteen

Ot.prp. nr. 74 (2003-2004)

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i forsikringsvirksomhetsloven m.m. (livsforsikringsvirksomhet)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Innledning

Pensjonsforsikring utover ytelsene fra Folketrygden organiseres i Norge hovedsakelig gjennom livsforsikringsselskaper og pensjonskasser. Livsforsikringsselskaper og pensjonskasser er stort sett underlagt samme regelsett. Viktige elementer i disse reglene er krav til fondering av fremtidige forpliktelser, krav om å ha ansvarlig kapital, og krav til hvordan midlene forvaltes. Utviklingen de senere år har vist at det er et behov for å modernisere virksomhetsreglene for livsforsikring. Regjeringen legger i proposisjonen frem forslag til nye lovregler for livsforsikringsvirksomhet. De nye reglene foreslås tatt inn som et nytt kapittel i lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet (forsikringsvirksomhetsloven). Lovforslaget bygger på utredning nr. 7 fra Banklovkommisjonen, inntatt som NOU 2001:24.

I tillegg legges det frem forslag til en lovendring som presiserer kravet om at det skal foretas en egnethetsvurdering av styre og ledelse i et selskap når det søkes om konsesjon til å starte forsikringsselskap, og forslag til en forskriftshjemmel for å kunne gi nærmere regler om takseringstjenester i skadeforsikringsselskaper. Bakgrunnen for forslaget om en slik forskriftshjemmel er Stortingets anmodningsvedtak nr. 539 (2001-2002). Departementet foreslår også en endring i lov om sjøtrygdslag, slik at sjøtrygdslagene mulige geografiske virkeområde ikke blir begrenset til ett fylke eller til kommuner. Tittelen på lov

om foretakspensjon foreslås endret, slik at det i lovtekst kan refereres til "foretakspensjonsloven".

Ved siden av forslagene til lovendringer inneholder proposisjonen også en drøftelse av i hvilken grad livsforsikringsselskaper skal kunne tilby pensjonsordninger med begrenset forsikringselement, og en vurdering av skattereglene for premie- og innskuddsfond. Det foreslås ikke endringer i grensen for størrelsen på premie- og innskuddsfond eller i reglene om skattefavorisering av disse fondene.

Det er bred enighet om at virksomhetsreglene for livsforsikring bør moderniseres. Konkurranseflateutvalget, som avga sin innstilling i mars 2000 (NOU 2000:9), tilrådte en modernisering av reguleringen av livsforsikringsvirksomhet, antydte en regulering mer i tråd med dagens regulering av fondsforsikringsselskaper, og ga en del anbefalinger om spørsmål som burde vurderes i tilknytning til et slikt utredningsarbeid. Banklovkommisjonen fikk på bakgrunn av dette i juli 2000 i oppdrag å utforme et konkret forslag til ny lovgivning. Banklovkommisjonen fulgte opp mandatet fra Finansdepartementet og innspillene fra Konkurranseflateutvalget, og avga på denne bakgrunn sin utredning i juni 2001.

Viktige formål med de reglene Banklovkommisjonen har foreslått, er å skape klarere skiller mellom de forsikrede og forsikringsselskapenes midler, klarere fordeling av risiko mellom kunde og selskap, og mer oversiktlig prising av livsforsikringsprodukter. Banklovkommisjonen har også foreslått at forsikring med investeringsvalg og forsikring uten investeringsvalg skal kunne tilbys av samme selskap, slik at kravet om utskilling av såkalt "unit linked"-virksomhet (livsforsikring med investeringsvalg) i egne selskaper oppheves.

Banklovkommisjonen har først og fremst foreslått nye regler for kollektiv livsforsikring. Etter kommisjonens forslag skal de fleste eksisterende in-

dividuelle livsforsikringskontrakter bli overført til, og videreført i, egne selskaper undergitt eksisterende regelverk. Fripoliser, som springer ut av kollektive ordninger, er omfattet av forslaget og skal kunne tilbys sammen med kollektiv livsforsikring. Banklovkommisjonen la opp til å komme tilbake til forslag til regler for individuell livsforsikring.

Norske livsforsikringsselskaper forvalter til sammen noe over 400 mrd. kroner. Om lag 3/4 av denne samlede forvaltningskapitalen er knyttet til kollektive avtaler om tjenestepensjon (inkludert fripoliser), mens resten er knyttet til individuelle avtaler. Dersom kollektive ordninger i kommunal sektor holdes utenfor, utgjør imidlertid midlene knyttet til individuelle avtaler 38 pst. av forvaltningen i livsselskapene.

Fripoliser utstedt under kollektive pensjonsordninger utgjør en betydelig del av virksomheten innenfor kollektiv livsforsikring. Livsforsikringsselskapene forvalter mer enn 50 mrd. kroner relatert til anslagsvis 660 000 fripoliser etter foretakspensjonsloven. Fripoliser regnes med som en del av den kollektive virksomheten, men har mange likhetspunkter med individuelle avtaleforhold mellom forsikrede og selskapet.

Finansdepartementet foreslår at Banklovkomisjonens forslag til ny regulering av livsforsikringsvirksomhet følges, med enkelte endringer. Departementet slutter seg til at det skal være adgang til å drive fondsforsikring (unit linked) og alminnelig forsikring i samme selskap, men foreslår også at det skal være adgang til å drive individuell virksomhet basert på eksisterende kontrakter etter nye regler og i samme selskap som kollektiv og annen individuell virksomhet. Departementet følger Banklovkomisjonens forslag om at virksomhet knyttet til fripoliser skal kunne drives etter nye virksomhetsregler. De nye reglene departementet foreslår vil få betydning for kollektiv virksomhet, for virksomhet knyttet til eksisterende og nye fripoliser, og for eksisterende og ny individuell virksomhet i livsforsikringsselskapene.

Parallelt med departementets arbeid med lovforslaget har Kredittilsynet lansert en skisse til en ny type livsforsikringskontrakt. Departementet legger opp til å be Banklovkommisjonen om å foreta en nærmere vurdering av det forslaget Kredittilsynet har skissert.

1.2 Oversikt over lovforslagene og innholdet i proposisjonen

Forslaget til nytt kapittel 8a i forsikringsvirksomhetsloven innebærer en modernisering av lovgivningen for livsforsikring. Formålet med forslaget er å legge til rette for klarere skiller mellom de forsikredes og selskapenes egne midler, klarere fordeling av

risiko mellom kunde og selskap, og mer oversiktlig prising av livsforsikringsprodukter. Dette er igjen viktig for konkurransen i livsforsikringsmarkedet.

Flere land har i den senere tid opplevd betydelig turbulens i forhold til organisering av pensjonssystemer. Dagens norske regler legger stor vekt på soliditet og trygghet for kundens krav på fremtidige pensjoner. Regler som ivaretar disse hensynene foreslås videreført. Forsikringsselskapenes forpliktelser skal også etter forslaget være fullt ut fondert. Kundens midler vil, etter lovforslaget, være sikret mot reduksjon bortsett fra i de tilfelle hvor kunden selv har valgt egen investeringsportefølje (unit linked) uten garanti.

Et viktig nytt element i forslaget er en prinsipiell omlegging av pris- og fortjenestestrukturen for livsforsikringsselskaper. Etter dagens regelverk beregner selskapene en pris til kundene basert på aktuarmessige beregninger med sikkerhetsmarginer. Denne premien betales forskuddsvis for ett år eller terminvis gjennom året. Etter at året er avsluttet, beregner selskapet et avkastningsresultat, et risikoresultat og et kostnadsresultat. Disse slås igjen sammen til et forsikringsteknisk resultat. Underskudd på ett av disse resultatene kan på denne måten dekkes inn i overskudd på et annet resultat. Det endelige forsikringstekniske overskuddet, med fradrag for eventuelle tilleggsavsetninger, deles mellom kunde og selskap. Selskapet kan ta inntil 35 pst. til betjening av egenkapital mv., mens minst 65 pst. av forsikringsteknisk overskudd tilfaller kunden, og overføres (normalt) til kundens premiefond. Kundens utlegg til en pensjonsordning i løpet av ett år blir årets premie minus det overskudd som blir ført tilbake til premiefondet. Kundens regnskapsmessige kostnad beregnes etter andre regler (NRS 6, Norsk Regnskapsstandard 6 - Pensjonskostnader), som reflekterer de fremtidige forpliktelser som ligger i bedriftens pensjonsordning, og tilsvarer ikke årets netto betaling av premie.

Etter lovforslaget skal forsikringsselskapet fastsette priser og kreve inn betaling fra sine kunder på forhånd. Prisen skal også inneholde selskapets fortjenesteelement, og selskapet skal som hovedregel ikke ha adgang til å få en viss andel av et forsikringsteknisk overskudd i ettertid. Forvaltningskapitalen skal deles inn i atskilte porteføljer. Selskapet skal beholde all avkastning fra de eiendeler som svarer til selskapets ansvarlige kapital. Forslaget vil bringe livsforsikringsvirksomhet mer på linje med annen næringsvirksomhet i forhold til prising og inntjening. Selskapets fortjeneste vil avhenge av hvilket fortjenesteelement det legger inn i sine priser, og hvilken avkastning selskapet får på forvaltningen av midler som svarer til selskapets ansvarlige kapital.

Avkastningen fra de eiendeler som svarer til avsetninger for selskapets forpliktelser overfor kundene

skal fordeles forholdsmessig til hver kontrakt. Dette avkastningsresultatet skal, etter fradrag for nødvendig økning av de forsikringstekniske avsetningene for kundeforpliktelser, tildeles kundene. Tildelingen skal enten være betinget, i form av tilleggsavsetninger, eller ubetinget i form av overføring av overskudd på forvaltningsresultat til kunden (normalt til premiefond).

Systemet med tilleggsavsetninger foreslås videreført. Tilleggsavsetningene foreslås knyttet sterkere til den enkelte kontrakt. Fordi overskuddsdeling som hovedregel foreslås avvirket, vil tilleggsavsetningene som hovedregel bli fullt ut kundefinansiert. Ordningen med kursreserve for finansielle omløpsmidler foreslås videreført, men det foreslås at kursreserven ikke lenger skal være kundefordelt.

For fripoliser og pensjonskapitalbevis med kontraktfastsatte forpliktelser foreslås det en modell som innebærer at selskapet skal ha adgang til å ta inntil 20 prosent av overskuddet fra avkastningen av kundemidlene.

Dagens krav om at fondsforsikring (unit linked) må drives i egne selskaper foreslås opphevet. De øvrige reglene for fondsforsikring blir i stor grad videreført. I forhold til kontrakter der kundemidler forvaltes i særskilt investeringsportefølje med investeringsvalg, vil det etter forslaget være stor grad av avtalefrihet med hensyn til å avtale risikoprofil for kapitalforvaltningen og varighet og nivå for en eventuell avkastningsgaranti.

Lovforslaget bygger på utredning nr. 7 fra Banklovkommisjonen, NOU 2001:24. Lovforslaget er på enkelte punkter justert i forhold til Banklovkommisjonens utkast for å imøtekomme innspill fra forskjellige høringsinstanser. Departementet foreslår blant annet at eksisterende individuelle livsforsikringskontrakter uten investeringsvalg ikke trenger å flyttes ut i egne avviklingsselskaper, men kan beholdes i selskapet, forutsatt at de skilles ut i egen portefølje med eget regnskap. Det legges i lovforslaget også opp til at det i forskrift kan bestemmes at denne type kontrakter skal kunne forvaltes med modifisert overskuddsmodell tilsvarende den modellen som foreslås for fripoliser. Det varsles at det i forskrift vil bli gitt en viss adgang til resultatavhengig forvaltningsvederlag i tilknytning til investeringsvalg. Grensen for hvor store tilleggsavsetninger selskapene kan ha foreslås utvidet, og det legges opp til at det i forskrift gis adgang til mer fleksibel oppbygging av tilleggsavsetninger for den enkelte kontrakt. Detaljeringsgraden i lovforslaget er noe redusert i forhold til Banklovkommisjonens utkast til lovtekst. Det er, i tråd med innspill i høringen, lagt opp til noe større bruk av forskrifter.

I tillegg til forslaget til nytt kapittel 8a legges det frem forslag til en endring i forsikringsvirksomhets-

loven som presiserer kravet om at det skal foretas egenhetsvurdering av styre og ledelse i selskapet når det søkes om konsesjon til å starte forsikringsselskap, og forslag til en hjemmel til å gi nærmere regler om takseringstjenester i skadeforsikringsselskaper. Departementet foreslår også en endring i lov om sjøtrygdslag, som innebærer at sjøtrygdslagenes mulige geografiske virkesomhetsområde ikke blir begrenset til ett fylke eller ti kommuner.

Proposisjonen inneholder en drøftelse av i hvilken grad livsforsikringsselskaper skal kunne tilby pensjonsordninger med begrenset forsikringselement. Etter departementets syn innebærer de relevante EØS-reglene at livsforsikringsselskaper ikke kan tilby pensjonsordninger uten et forsikringselement. Det vil i første omgang være opp til Kredittilsynet å vurdere om forsikringselementet i et konkret pensjonsprodukt vil være tilstrekkelig.

Bakgrunnen for lovforslaget beskrives i proposisjonens kapittel 2. Kapittel 3 inneholder en kortfattet oversikt over regulering av livsforsikring, over problemstillinger knyttet til forvaltning av pensjonsmidler, over regulering av tjenstepensjonsordninger i enkelte andre land, og over forholdet til utenlandske tilbydere av livsforsikring inn i Norge. De viktige forslagene til omlegging av pris- og fortjenestemodell behandles i kapittel 4 og 5. I kapittel 6 drøftes forslaget til regler om kapitalforvaltning. Regelverket for forskjellige former for avsetninger og fond drøftes i kapittel 7 til 10. Regnskapsspørsmål behandles kort i kapittel 11. Fripoliser og individuelle forsikringer behandles i kapittel 12 og 13. I kapittel 14 drøftes i hvilken grad livsforsikringsselskaper skal kunne tilby pensjonsordninger med begrenset forsikringselement. De øvrige lovforslagene er behandlet i kapittel 15. Det er en kort drøftelse av økonomiske og administrative konsekvenser i kapittel 16. Kapittel 17 inneholder spesialmerknader til de forskjellige bestemmelsene i lovforslaget.

1.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Økonomiske og administrative konsekvenser for myndighetene

Gjeldende regelverk er utdypet og klargjort gjennom flere år, ved blant annet forskrifter, tolkningsuttalelser og praksis. Ved innføring av et nytt regelverk vil det måtte forventes at det er et behov for informasjon og veiledning i forbindelse med implementeringen og praktiseringen av nytt regelverk.

Forslaget til nytt kapittel 8a medfører at flere problemstillinger som tidligere har vært regulert ved forskrifter nå blir inntatt i lov. Dette vil kunne bidra til et mer oversiktlig regelverk som er enklere å håndtere for myndighetene. Imidlertid vil man få en situasjon med parallelle regler for ny og eksisterende individuell virksomhet, og der både nye og gamle regler

vil måtte følges opp av Finansdepartementet og Kredittilsynet.

På enkelte områder vil det også være behov for å utarbeide nærmere forskrifter, herunder overgangsbestemmelser.

På denne bakgrunn må det påregnes at oppfølgingen av lovforslaget vil legge beslag på en del kapasitet hos både Finansdepartementet og Kredittilsynet, særlig i en overgangsperiode.

Det antas at forslaget ikke tillegger Kredittilsynet vesentlig forskjellige oppgaver enn det tilsynet håndterer i dag. Det vises for øvrig til at Kredittilsynets utgifter utlignes på tilsynsobjektene.

Økonomiske og administrative konsekvenser for private aktører

FORSIKRINGSTAKER/FORSIKRET

Et formål med nytt regelverk innen livsforsikring er å legge til rette for at forsikringspremier skal fremstå som gjennomsiktede og forutsigbare, slik at forsikringstaker skal kunne vurdere og sammenligne tilbud fra ulike livsforsikringsselskap. Forsikringstaker skal videre ha mulighet til å vurdere forsikringsforholdet og produktkvaliteten fortløpende over lengre tid. Finansdepartementet legger til grunn at ved å medvirke til at forsikringsproduktene prising blir mer forutsigbar og lettere tilgjengelig for forsikringstakerne, kan dette bidra til konkurranse mellom livsforsikringsselskapene. Dette kan komme forsikringstakerne til gode gjennom reduserte priser og et økt produktspekter.

Forslaget innebærer fleksibilitet for selskapene til å endre forsikringspremie for fremtidig opptjening. Konsekvensene for forsikringstaker/forsikrede må imidlertid ses i lys av at det i loven er adgang til å flytte forsikring til et annet selskap.

Videre vil man etter lovforslaget fjerne adgangen til overskuddsdeling mellom livselskap og forsikringstaker/forsikrede. Etter hovedregelen skal forsikringstaker/forsikrede få tildelt avkastningsoverskudd knyttet til kontrakten uten at selskapet kan kreve en andel av dette. Dette motsvares av at forsikringspremier blant annet skal omfatte vederlag for fortjenesteelement og vederlag for selskapets risiko ved kapitalforvaltningen. Det antas at det for kundene fremstår som oversiktlig når avkastningen i større grad knyttes til "egne midler" enn til en andel av selskapets samlede resultat som etter dagens regler.

LIVSFORSIKRINGSSKAPENE

Finansdepartementet antar at forslaget om å tillate forvaltning av tradisjonelle forsikringer og unit linked-forsikringer i samme selskap vil bidra til mulighet for en mer effektiv drift og lavere kostnader for livsforsikringsselskapene. Det antas at selskapene nå vil ha mulighet til å videreutvikle ulike produkter et-

ter foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven. En slik struktur vil innebære at det er lagt et grunnlag som på sikt kan gi selskapene en større mulighet for utvikling av nye produkter.

Det følger av forslaget om å avvikle overskuddsdeling mellom selskap og forsikringstaker/forsikrede at livsforsikringsselskapene gjennom sine premier må sikre et vederlag til dekning av forvaltningsrisiko og fortjeneste. Utformingen av prising av forvaltningsrisiko vil i henhold til noen høringsinstanser innebære utfordringer. Finansdepartementet legger imidlertid til grunn at selskapene her vil stå relativt fritt til å velge en metode de finner hensiktsmessig.

Finansdepartementet antar at lovforslaget vil innebære at man vil få et mer ryddig og oversiktlig system med hensyn til risikofordeling mellom forsikringsselskap og forsikringstaker/forsikrede. Videre kan regler om forhåndsfastsatte pristariffer bidra til en ytterligere økt bevissthet knyttet til risikotaking og risikostyring i selskapene og blant selskapets kunder. Selskapene vil også få mulighet til å endre sine pristariffer og således tilpasse premiebetalingen til den risiko som er overtatt.

Det må påregnes at forslaget til nye lovregler vil innebære betydelige kostnader knyttet til omlegging av eksisterende system og verktøy for blant annet beregning av premier og avsetninger.

1.4 Nærmere merknader til de enkelte bestemmelser i Regjeringens lovforslag

Til endringer i lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet

Til § 1-1 nytt siste ledd

Bestemmelsen fastsetter at Kongen kan gi nærmere regler om takseringstjenester i skadeforsikringsselskaper. Bestemmelsen følger opp et anmodningsvedtak fra Stortinget, hvor det bes om at Regjeringen foreslår tiltak som kan bidra til uavhengighet mellom skadeforsikringsselskaper og takstselskap og til å fjerne etableringshindringer i skadeforsikringsmarkedet. Endringen i forsikringsvirksomhetsloven åpner for at det kan gis regler i forskrift for å sette i verk tiltak på dette området som eventuelt blir funnet nødvendige. Det vises til nærmere omtale i proposisjonens punkt 15.1 om andre saker.

Til § 2-1 nytt annet ledd

Bestemmelsen angir at det skal foretas en egnetsvurdering ved søknad om konsesjon til å drive forsikringsvirksomhet. Likelydende bestemmelse er gitt i forretningsbankloven § 8a, sparebankloven § 3 og finansieringsvirksomhetsloven § 3-3. Det vises til omtalen av disse bestemmelsene i Ot.prp. nr. 45 (1995-1996) Om lov om endringer i finanslovgivningens regler om etablering i Norge for finansielle tje-

nesteytere med hovedsete i stat utenfor EØS m.m. For øvrig vises det til nærmere omtale i proposisjonens punkt 15.3.

Til § 8-4 (gjenforsikring)

Bestemmelsen er nærmere omtalt i proposisjonens punkt 10.4. Bestemmelsen stiller krav om at et livsforsikringsselskap skal ha betryggende gjenforsikring. Det vises til at gjeldende regler om sikkerhetsfond foreslås opphevet.

Kravet om en betryggende gjenforsikring gjelder til enhver tid, jf. første ledd. Gjenforsikringen skal være betryggende sett i forhold til den risikoen selskapet er utsatt for, samt selskapets økonomiske stilling.

Styret skal, jf. annet ledd, sørge for at det foreligger oppdaterte regningslinjer for arten og omfanget av selskapets gjenforsikringer. I tillegg skal styret sørge for at disse blir fulgt opp.

Forslaget er i samsvar med Banklovkomisjonens utkast til endring av § 8-4.

Til § 8a-1 (virkeområde og definisjoner)

Bestemmelsen angir for det første virkeområdet til kapittel 8a. Det følger av første ledd at kapitlet gjelder livsforsikringsselskap som driver kollektiv eller individuell livsforsikringsvirksomhet, eller begge deler. Dette innebærer at det foreslåtte kapittel 8a i utgangspunktet vil gjelde for all livsforsikringsvirksomhet.

Bestemmelsen inneholder også en definisjon av hva som regnes som henholdsvis kollektiv og individuell livsforsikring. Kollektiv livsforsikring vil etter Finansdepartementets oppfatning også omfatte virksomhet knyttet til forvaltning av fripoliser og pensjonskapitalbevis. Dette vil gjelde pensjonskapitalbevis etter innskuddspensjonsloven, fripoliser fra pensjonsordninger etter foretakspensjonsloven og fripoliser fra pensjonsordninger undergitt tidligere gjeldende regelverk og andre kollektivordninger, for eksempel livrenteordninger. Kollektiv livsforsikring vil også omfatte eventuell fortsettelsesforsikring eller avtale om fortsatt pensjonssparing, jf. forsikringsavtaleloven § 19-7, foretakspensjonsloven § 6-5 og innskuddspensjonsloven § 4-9.

Til § 8a-2 (skille mellom virksomhetsregler)

Bestemmelsen er nærmere omtalt i kapittel 13 i proposisjonen.

Det fastsettes i første ledd at dersom selskapet i tillegg til å drive kollektiv livsforsikringsvirksomhet, også driver individuell livsforsikringsvirksomhet, skal kapittel 8a med tilhørende forskrifter gjelde for den samlede virksomheten i selskapet. Det vises til at det i § 8a-12 første ledd annet punktum er fastsatt at Kongen i forskrift kan bestemme at bestemmelsens

regler om overskuddsdeling (for fripoliser etc.) skal benyttes også for andre typer av kontrakter. Det er i omtalen i kapittel 13 om individuelle forsikringer forutsatt at det kan være aktuelt å gi slike regler for eksisterende individuelle forsikringer uten investeringsvalg.

Annet ledd har særlige regler for selskapets virksomhet knyttet til individuelle forsikringer uten investeringsvalg som er inngått før reglene i kapittel 8a er trådt i kraft. For selskapets virksomhet knyttet til slike forsikringer som selskapet har skilt ut som en egen portefølje, gjelder reglene i lovens kapittel 7 og 8 med tilhørende forskrifter. Selskapet skal også føre eget regnskap for porteføljen.

I tredje ledd presiseres det at første og annet ledd også gjelder for selskap som bare driver individuell livsforsikringsvirksomhet, jf. også § 8a-1 første ledd.

Til § 8a-3 (pristariffer)

I første ledd stilles det krav til at selskapet til enhver tid skal ha pristariffer for hele det produktspekter selskapet tilbyr. Selskapet skal m.a.o. ha en "prislister" over de ulike elementer som kan inngå i et forsikringsprodukt. Pristariffene vil da kunne benyttes ved beregning av premie for den enkelte kontrakt, uavhengig av produktets utforming. Dette vil kunne gjøre det lettere for kunden å få oversikt over hva som inngår i premieberegningen. Pristariffene skal etter annet punktum angi det samlede vederlag selskapet beregner seg for å overta de ulike typer risiko som er knyttet til de forskjellige produktene og produktkombinasjonene, og for å yte de ulike typer av tjenester som inngår i de samme produktene og produktkombinasjonene. Med risiko og tjenester siktes her til de typer risiko og tjenester som er angitt i annet ledd. I det vederlag selskapet beregner seg iht. annet punktum, skal det ligge et fortjenesteelement for selskapet. Dette er en del av den nye overskuddsmodellen som er nærmere beskrevet i proposisjonens punkt 5.2. Selskapet skal også ha pristariffer for fortsettelsesforsikringer, herunder avtaler om fortsatt pensjonssparing.

I annet ledd angis den hovedinndeling selskapet skal bygge på ved fastsettelsen av pristariffene. Det er forutsatt at nærmere regler om de enkelte pristariffene skal gis i forskrift, jf. sjette ledd. For enkelthets skyld er de enkelte pristariffer i lovforslaget betegnet som priser. Bokstav a) omhandler pristariffer for personrisiko. Disse pristariffene vil samlet tilsvare det som etter gjeldende rett har vært kalt risikodelen av premien, jf. forskrift 22. november 1989 nr. 1169 om skille mellom risiko-, spare- og omkostningsdelen av premien. Bokstav b) omhandler pristariffer for kapitalforvaltning, dvs. forvaltning av de midler som er knyttet til forsikringskontraktene. I denne prisen skal også inngå en pris for selskapets risiko for avkast-

ningsresultatet. Dette vil være risikoen for at kapitalforvaltningen gir en avkastning som minst svarer til den avkastning selskapet har garantert overfor kunden. For kontrakter som inngår i kollektivporteføljen vil dette tilsvare kontraktens beregningsrente. Prisen for selskapets risiko for avkastningsresultatet er nærmere omtalt i proposisjonens punkt 4.4, der også spørsmålet om tidspunktet for beregning og betaling av prisen behandles.

Bokstav b) gir en generell bestemmelse om pristariffer for kapitalforvaltning. Etter bokstav c) skal det fastsettes egen pristariff for kapitalforvaltning når det gjelder midler i særskilte investeringsporteføljer med investeringsvalg. Dersom det er knyttet en avkastningsgaranti til investeringsporteføljen, skal det også fastsettes et vederlag for denne garantien. Dette vil, på samme måte som i bokstav b), være en pris for selskapets risiko for at kapitalforvaltningen gir en avkastning som minst svarer til den avkastning selskapet har garantert overfor kunden.

Prisen for kapitalforvaltning, herunder pris for selskapets risiko for avkastningsresultatet, skal, på samme måte som de øvrige priser som inngår i samlet premie, beregnes og betales forskuddsvis for et år av gangen, jf. lovforslaget § 8a-5. Det oppstår her et særlig spørsmål knyttet til engangsbetalte forsikringer hvor det er gitt en avkastningsgaranti. Det vises til nærmere omtale i proposisjonens punkt 4.4.3.

Bokstav d) omhandler pristariffer for administrative tjenester. Prisen for slike tjenester inngår etter gjeldende rett i det som kalles kostnadsdelen av premien, jf. forskrift 22. november 1989 nr. 1169. I kostnadsdelen av premien inngår etter gjeldende rett også kostnader ved å forvalte kapitalen knyttet til forsikringskontraktene. Dette skiller nå ut i egne pristariffer, hvor en også skal iberegne et vederlag for risiko knyttet til kapitalforvaltningen, se bokstav b) og c).

Tredje ledd fastsetter særlige regler om selskapes adgang til å kreve gebyr utover premien. Det følger at selskapet i sine pristariffer kan fastsette at det skal betales gebyr i tillegg til premien. Det åpnes for at pristariffene kan fastsette at det skal betales et "kontraktsgebyr" eller et "avbruddsgebyr". Kontraktsgebyret skal i så fall betales ved begynnelsen av forsikringsforholdet, mens avbruddsgebyret skal betales ved avslutning av forsikringsforholdet. Forutsetningen for avbruddsgebyret er at det er forsikringstaker som avslutter forsikringsforholdet, og at dette skjer før forsikringstiden er utløpt. Det er lagt til grunn at et avbruddsgebyr vil kunne ta form av enten et flyttegebyr eller et avbestillingsgebyr, jf. omtale i proposisjonens punkt 13.4. Adgangen til å kreve flyttegebyr er for øvrig regulert i § 8c-5 i loven. Denne bestemmelsen gjelder bare nærmere angitte kollektive pensjonsordninger, jf. § 8c-2, men den er også

gjort gjeldende for IPA og individuelle livrenter, jf. § 8c-14 annet ledd. Maksimalsatsen for flyttegebyret er regulert i forskrift 18. desember 2003 nr. 1610 om maksimalsatser for flyttegebyr.

I tilfeller som ikke reguleres av kapittel 8c, vil det således kunne være aktuelt med et avbestillingsgebyr. Dette vil for eksempel kunne være tilfelle ved gjenkjøp av individuelle forsikringer.

Kongen kan ved forskrift fastsette grensen for størrelsen på disse gebyrene, samt gjøre unntak fra regelen i første punktum (om kontrakts- og avbruddsgebyr) for kollektive forsikringer. Det vises til omtale av bestemmelsen i proposisjonens punkt 4.3.3.

Bestemmelsen om at selskapet utover de angitte gebyrene ikke kan kreve tillegg til premie beregnet etter gjeldende pristariffer, innebærer at selskapet selv må dekke underskudd eller tap som pristariffene ikke gir dekning for. Dersom pristariffene viser seg å ikke gi dekning for de faktisk påløpte utgifter eller den faktiske risiko, må selskapet m.a.o. dekke dette av egne midler. Bestemmelsen må ses i sammenheng med selskapets adgang til å endre sine pristariffer med virkning for fremtiden, jf. § 8a-4. En slik endringsadgang reduserer selskapets risiko i forhold til å måtte dekke tap og utgifter ut over det pristariffene gir dekning for.

Etter fjerde ledd første punktum kan selskapet for fripoliser og pensjonskapitalbevis som forvaltes med investeringsvalg, hvert år kreve vederlag for administrative tjenester etter egen pristariff. I forhold til fripolise som forvaltes med investeringsvalg, vil dette omfatte fripoliser som er utgått fra pensjonsordninger med engangsbetalt alderspensjon, jf. foretakspensjonsloven §§ 11-1a og 11-2. Finansdepartementet legger til grunn at vederlaget kan omfatte blant annet vederlag for forvaltning av midler, eventuell avkastningsgaranti og fortjenesteelement. Bestemmelsen bygger på Banklovkommisjonens forslag til § 8a-26 annet ledd.

I henhold til forsikringsavtaleloven § 19-7 har medlemmer, i tilfelle kollektiv livsforsikring opphører, rett til å fortsette forsikringsforholdet med individuell premieberegning uten å gi nye helseopplysninger. Samme rett har et medlem som av annen grunn enn alder trer ut av den gruppen som forsikringen omfatter. Til fripoliser og pensjonskapitalbevis etter foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven vil det kunne knyttes fortsettelsesforsikring eller fortsatt pensjonssparing i medhold av foretakspensjonsloven § 4-9 annet ledd og innskuddspensjonsloven § 6-5. Det kan også tenkes fortsettelsesforsikringer knyttet til eksempelvis kollektive livrenter og gruppelivsforsikringer. I foretakspensjonsloven § 4-9 annet ledd heter det at fortsettelsesforsikring "skal tegnes på samme vilkår som fripolisen, likevel slik at det

kan avtales at forsikringen utvides til å omfatte uførepensjon og pensjoner til etterlatte".

Det følger av fjerde ledd annet punktum at pristariiffene for personrisiko og for forvaltning skal svare til de pristariiffer som ligger til grunn for den aktuelle fripolisen eller pensjonskapitalbeviset. Bestemmelsen svarer til Banklovkommissjonens utkast § 8a-27 annet ledd første punktum. I tilfelle forsikringstakeren utvider sin fortsettelsesforsikring til å omfatte uføre- og etterlatteytelser i tråd med foretakspensjonsloven § 4-9 annet ledd, legger Finansdepartementet til grunn at bestemmelsen i § 8a-3 fjerde ledd annet punktum ikke er til hinder for at selskapet kan ha egne premietariiffer for slike utvidede ytelser.

Finansdepartementet antar at fortsettelsesforsikringer særlig vil bli tegnet av forsikringstakere som har insitament til dette, og at selskapene kan oppleve uheldige seleksjonseffekter. Ektefellepensjon og barnpensjon vil i hovedsak bli tegnet eller videreført av henholdsvis forsikringstakere som er gift og forsikringstakere som har barn. Med hensyn til uførepensjon vil de som utifra sin helsesituasjon har grunn til å frykte arbeidsuførhet, ha et større insitament enn andre til å tegne denne typen fortsettelsesforsikring.

Finansdepartementet foreslår på denne bakgrunn i tredje punktum at Kongen gis hjemmel til å gi nærmere regler om pristariiffer for fortsettelsesforsikringer mv., herunder unntak fra regelen i annet punktum. Departementet legger til grunn at eventuelle unntak må være særlig godt begrunnet, og at pris på fortsettelsesforsikringer uansett ikke kan settes så høyt at adgangen til å tegne slike forsikringer i realiteten innskrenkes betydelig. Departementet vil for øvrig peke på at § 8a-4 også vil gjelde for fortsettelsesforsikringer mv.

I femte ledd bokstav a) og b) stilles tilsvarende krav til premiene som etter forsikringsvirksomhetsloven § 7-6 første ledd. Premiene skal være rimelige samtidig som de skal være betryggende ut fra at selskapet skal få inn nok midler til å dekke sine forpliktelser. I bokstav c) stilles det krav om at forskjellsbehandling mellom produkter mv., f.eks. når det gjelder prising av tjenester eller risiko eller fastsettelse av andre forsikringsvilkår, skal være saklig begrunnet.

Sjette ledd gir Kongen hjemmel til å gi regler om utformingen av pristariiffene etter de foregående ledd. Det vises til at Banklovkommissjonen i sitt lovutkast §§ 8a-5-8a-7 foreslo regler om utforming av de enkelte pristariiffene. Departementet tar sikte på å fastsette slike regler i forskrift. Ved behov vil departementet også kunne fastsette nærmere generelle krav til pristariiffene i forskrift, jf. femte ledd. I annet punktum nevnes eksplisitt Kongens adgang til å gi nærmere regler om rentesatser mv.

Til § 8a-4 (endring av pristariiffer)

Første ledd gir selskapet en alminnelig adgang til å endre sine pristariiffer med virkning for fremtiden. Det følger av annet ledd at endringen kan gjøres gjeldende også for allerede inngåtte kontrakter, men da etter en nærmere angitt varslingsfrist. De nye pristariiffene kan ikke gjøres gjeldende for allerede inngåtte kontrakter før første ordinære premieforfall minst fire måneder etter at forsikringstakeren har blitt varslet om endringen.

Bestemmelsen innebærer en prinsipiell endring i forhold til gjeldende rett. Det vises til nærmere omtale av gjeldende rett i proposisjonens punkt 4.1.1.

En endring av pristariiffene kan bare gjelde fremtidige premier. Dette innebærer at selskapet ikke kan endre pristariiffene med den virkning at kundens opparbeidede rettigheter blir redusert. Hvilken betydning en endring av pristariiffene vil ha for kravet til avsetninger, er nærmere omtalt i proposisjonens punkt 7.4.

Til § 8a-5 (beregning av premier mv.)

I første ledd fastsettes hovedregelen om at premie skal beregnes etter de til enhver tid gjeldende pristariiffer. En modifikasjon ligger i at endrede pristariiffer ikke kan gjøres gjeldende overfor allerede inngåtte kontrakter før første ordinære premieforfall minst fire måneder etter at forsikringstaker har blitt varslet om endringen, jf. henvisningen til § 8a-4 annet ledd.

I annet ledd fastslås at premien skal beregnes for ett år av gangen, og betales forskuddsvis hvert år med mindre det er avtalt terminvis innbetaling i løpet av året.

I tredje ledd er det gitt hjemmel for Kongen til å fastsette særlige regler for beregning og betaling av premie for engangsbetalte forsikringer. En slik hjemmel vil åpne for å fravike kravet om forhåndsbetaling av premie for avkastningsgaranti for engangsbetalte kontrakter, se omtale i proposisjonens punkt 4.4.3 og merknaden til § 8a-12 første ledd. Det vises for øvrig til at Kongen med hjemmel i § 8a-1 fjerde ledd vil kunne gi nærmere regler for hva som skal regnes som engangsbetalte forsikringer.

Til § 8a-6 (meldeplikt og tilsyn med pristariiffer)

Første ledd viderefører dagens regel om meldeplikt til Kredittilsynet i lovens § 7-6 annet ledd med tilhørende forskrift 10. november 1994 nr. 1000 om meldeplikt for forsikringstekniske beregningsgrunnlag. De opplysningene som skal gis skal gjøre det mulig for Kredittilsynet å føre kontroll med at pristariiffene og premieberegningen tilfredsstiller kravene i §§ 8a-3 - 8a-5, jf. annet ledd. Annet ledd viderefører lovens § 7-6 første ledd annet punktum.

Tredje ledd er en videreføring av § 7-6 tredje ledd, med den forskjell at kompetansen til å forby premier som finnes å være urimelige eller ubetrygg-

gende er lagt direkte til Kredittilsynet. Kredittilsynet har tilsvarende kompetanse i dag ved delegert myndighet, jf. delegasjonsbrev fra Finansdepartementet 24. mars 1994.

Til § 8a-7 (inndeling av forvaltningskapitalen)

Første ledd fastsetter at selskapets forvaltningskapital skal deles inn i kollektivporteføljen, investeringsvalgporteføljen og selskapsporteføljen. Hvilke eiendeler som skal inngå i de enkelte porteføljer fremgår av annet til sjette ledd. Hver av porteføljene kan igjen deles inn i flere underporteføljer. For kollektivporteføljen og investeringsvalgporteføljen er det gitt nærmere regler om dette i § 8a-8 hhv. første og annet ledd. Når det gjelder selskapsporteføljen er det ikke gitt regler for en eventuell inndeling av porteføljen, ettersom selskapet innenfor rammen av en forvarlig kapitalforvaltning vil stå fritt til å bestemme hvordan porteføljen skal forvaltes, jf. § 8a-8 tredje ledd. Det vises for øvrig til proposisjonens punkt 6.5.1 hvor systemet med inndeling i porteføljer og de enkelte porteføljene er nærmere omtalt.

Annet ledd fastsetter hvilke eiendeler som skal inngå i kollektivporteføljen. I tillegg til eiendeler som motsvarer forsikringsmessige avsetninger til sikring av kontraktfastsatte forpliktelser, skal midler som svarer til erstatningsavsetning (jf. § 8a-21) og risikoutjevningsskjønn (jf. § 8a-22) forvaltes i kollektivporteføljen. Disse midlene skal forvaltes etter de regler som gjelder for kollektivporteføljen, likevel slik at det er gitt en særregel om tilordning av avkastning på disse midlene, jf. § 8a-9 første ledd siste punktum. Bestemmelsen er nærmere omtalt i proposisjonens punkt 6.5.1.

Tredje ledd fastsetter hvilke eiendeler som skal inngå i investeringsvalgporteføljen. Eiendeler knyttet til kontrakter med investeringsvalg for forsikringstaker eller den forsikrede vil inngå i denne porteføljen. Hver kontrakt skal knyttes til en særskilt investeringsportefølje, jf. § 8a-8 annet ledd. Investeringsvalgporteføljen vil bl.a. omfatte pensjonsordninger etter innskuddspensjonsloven § 3-2a (Investeringsvalg for foretaket) og § 3-3 (Investeringsvalg for arbeidstaker). Også pensjonsordninger etter foretakspensjonsloven § 11-1 (Ytelsesbasert foretakspensjon med investeringsvalg for foretaket), § 11-1a (Engangsbetalt foretakspensjon med investeringsvalg for foretaket) og § 11-2 (Engangsbetalt alderspensjon med investeringsvalg for arbeidstaker), vil høre inn under investeringsvalgporteføljen.

Eiendeler som motsvarer supplerende avsetning til sikring av avkastningsgaranti knyttet til investeringsvalgporteføljen (jf. § 8a-18 tredje ledd), og avsetning til dekning av selskapets forpliktelser etter foretakspensjonsloven § 11-1 fjerde ledd, skal inngå i kollektivporteføljen og forvaltes etter de regler som

gjelder for denne porteføljen. På samme måte som for erstatningsavsetning og risikoutjevningsskjønn, er det for disse midlene gitt en særregel om tilordning av avkastningen i § 8a-9 første ledd siste punktum.

Fjerde ledd gjelder forvaltningen av midler som motsvarer avsetninger til dekning av kontraktfastsatte uføre- og etterlatteytelser. I bestemmelsen fastslås at slike midler skal undergis alminnelig forvaltning i kollektivporteføljen, selv om midlene knyttet til alderspensjonsytelsene er undergitt investeringsvalg og plassert i investeringsvalgporteføljen. Prinsippet er det samme i gjeldende rett, selv om en der må tilordne midlene til et ordinært livsforsikringsselskap og ikke til en kollektivportefølje. Bestemmelsen gjelder med mindre det er avtalt at midler som motsvarer avsetninger til dekning av uføre- og etterlatteytelser skal forvaltes med investeringsvalg, jf. at det for ytelsesbaserte foretakspensjonsordninger er åpnet for dette i foretakspensjonsloven § 11-1 første ledd.

Femte ledd fastsetter hvilke eiendeler som skal inngå i selskapsporteføljen. Det fremgår her at selskapsporteføljen skal bestå av den del av forvaltningskapitalen som ikke skal dekke de forsikringsmessige avsetninger til dekning av selskapets forpliktelser overfor kundene. Selskapsporteføljen vil være selskapets andel av den frie kapital. Eiendeler som inventar, it-utstyr mv., vil inngå i selskapets egenkapital, men utgjør ikke finansielle investeringer som inngår i selskapsporteføljen.

Sjette ledd gjelder forvaltningen av premiefond, innskuddsfond og pensjonsreguleringsfond. Også her følges gjeldende rett, nemlig at forvaltningen av disse fondene skal følge de samme regler som gjelder for de øvrige midler knyttet til kontrakten. Fondene skal dermed tilordnes den portefølje de øvrige midlene knyttet til kontrakten inngår i. Dette gjelder likevel ikke dersom det er avtalt at midlene skal forvaltes på annen måte. Det siktes her til at etter foretakspensjonsloven § 11-3 og innskuddspensjonsloven § 8-4 kan hhv. premiefond og innskuddsfond forvaltes med investeringsvalg i egen investeringsportefølje.

Kravene i syvende ledd er satt bl.a. for å hindre disposisjoner som kan gi enkeltkunder eller selskapet særlige fordeler på bekostning av hhv. andre kunder eller kundegruppen som helhet, eller som medfører reallokering av tap som er oppstått. Det vises til at lignende krav er satt til verdipapirforetak etter verdipapirhandelloven § 9-2. Bestemmelsen i tredje punktum må ses i sammenheng med at selskapet også forvalter sin egen investeringsportefølje, selskapsporteføljen. Kravene i syvende ledd må ses i sammenheng med åttende ledd om at selskapet skal ha et system for registrering av hvilke eiendeler som til enhver tid inngår i de ulike porteføljene.

Åttende ledd er nærmere omtalt i proposisjonens punkt 6.5.1.

Etter niende ledd skal reglene i paragrafen her ikke være til hinder for at selskapet setter ut kapitalforvaltningen i et eget foretak, slik ordningen er i dag i de største livsforsikringselskapene og finanskonsernene.

Etter tiende ledd kan Kredittilsynet avgjøre tvils spørsmål med hensyn til plassering av kontrakter og midler som måtte oppstå i forhold til disse reglene.

Til § 8a-8 (forvaltning av porteføljene)

Bestemmelsene i § 7-4 om kapitalforvaltning med tilhørende forskrifter skal gjelde tilsvarende for selskaper som driver virksomhet i henhold til reglene i dette kapitlet (8a). Dette følger motsetningsvis av § 8a-1 første ledd, som angir hvilke av lovens bestemmelser som ikke skal gjelde for disse selskapene. I § 8a-8 er det derfor kun gitt enkelte spesialbestemmelser for forvaltningen av de enkelte porteføljene som skal opprettes av selskaper som driver etter kapittel 8a.

Første ledd fastsetter at midlene i kollektivporteføljen kan forvaltes i atskilte deler fastsatt ut fra selskapets risiko for avkastningsresultatet. Bakgrunnen for bestemmelsen er at selskapets risiko for ikke å oppnå den avkastning som er garantert for de enkelte kontraktene vil variere, både etter nivået på avkastningsgarantien og etter andre forhold, for eksempel hvilken bufferkapital som er knyttet til de enkelte kontrakter. Når selskapene gis anledning til å tilordne kontraktene i kollektivporteføljen til ulike underporteføljer ut fra hvilken risiko kontraktene representerer for selskapet, vil selskapet ha bedre mulighet til å innrette forvaltningen av midlene i de ulike underporteføljene ut fra denne risikoen. Kollektivporteføljen som helhet må oppfylle de kvantitative begrensninger for plassering av midlene som følger av forskrift gitt med hjemmel i § 7-4 annet ledd (forskrift 23. april 1997 nr. 377 om forsikringselskapers kapitalforvaltning). For de enkelte underporteføljene vil de generelle kravene til forsvarlig kapitalforvaltning i § 7-4 første ledd gjelde. Det vises for øvrig til omtalen av bestemmelsen i proposisjonens punkt 6.5.2.

Det følger av annet ledd at midlene i investeringsvalgporteføljen skal plasseres i særskilte investeringsporteføljer for hver kontrakt som inngår i investeringsvalgporteføljen. Til forskjell fra kollektivporteføljen skal således hver kontrakt som inngår i investeringsvalgporteføljen tilordnes en egen portefølje, hvor kunden velger sammensetningen av de eiendeler som inngår i porteføljen etter nærmere avtale mellom kunden og selskapet. Dette er i samsvar med gjeldende rett, likevel slik at det etter lovforslaget ikke lenger er krav om at livsforsikring med investeringsvalg må drives i eget selskap. Plasseringen av midlene skal skje i samsvar med de krav som følger av avtalen mellom kunden og selskapet og for øvrig i

samsvar med regler gitt i lov eller i medhold av lov. Det er i kapitalforvaltningsforskriften kapittel 3 gitt nærmere regler for livsforsikring med investeringsvalg.

Det vises til omtalen av tredje ledd i proposisjonens punkt 6.5.2.

Til § 8a-9 (tilordning av avkastning, overskudd)

Bestemmelsen gir regler om tilordning av avkastningen av midlene i hhv. kollektivporteføljen, investeringsvalgporteføljen og selskapsporteføljen.

Første ledd omhandler avkastning av midler forvaltet i kollektivporteføljen. Den samlede avkastningen av midlene i kollektivporteføljen skal fordeles på de enkelte kontrakter i porteføljen ut fra størrelsen på de forsikringsmessige avsetninger som er knyttet til hver kontrakt. Hva som inngår i de forsikringsmessige avsetningene følger av § 8a-15 annet ledd. I Banklovkommisjonens utkast er bestemmelsen formulert slik at fordelingen skal skje etter forholdet mellom de midler som er knyttet til hver kontrakt. Ettersom midlene i kollektivporteføljen ikke er tilordnet bestemte kontrakter, foreslår departementet at en i stedet benytter avsetningene knyttet til kontrakten som fordelingsnøkkel. Ettersom størrelsen på avsetningene knyttet til den enkelte kontrakt vil motsvares av en tilsvarende aktivastørrelse i kollektivporteføljen, er det ingen realitetsforskjell mellom Banklovkommisjonens og departementets forslag på dette punktet.

Etter at avkastningen er tilordnet den enkelte kontrakt, skal det først gjøres fradrag for avsetning til forsikringsfondet i samsvar med beregningsrenten for kontrakten. Deretter skal det eventuelt foretas avsetninger til tilleggsavsetninger etter reglene i § 8a-20. Det resterende skal tildeles kontrakten som overskudd på avkastningsresultatet. Overskuddet skal i sin helhet tilfalle kunden, med mindre det er gitt regler om noe annet. Slike regler er gitt i §§ 8a-11, 8a-12 og 8a-13. Regler om anvendelsen av overskuddet som er tilordnet kontrakten er gitt i § 8a-14.

Avkastning av midler som svarer til premiefond, innskuddsfond og pensjonsreguleringsfond som forvaltes i kollektivporteføljen, skal tilordnes fondet etter de samme regler som gjelder for kontrakter i kollektivporteføljen for øvrig. Dette innebærer at det skal gjøres fradrag i avkastningen i samsvar med beregningsrenten og eventuell avsetning til tilleggsavsetninger, før det resterende tilføres fondet som overskudd.

Avkastning av midler som svarer til erstatningsavsetning, risikoutjevningfond og supplerende avsetninger iht. § 8a-18 tredje og fjerde ledd, og som skal forvaltes i kollektivporteføljen iht. § 8a-7 annet og tredje ledd, skal etter siste punktum tilordnes den enkelte avsetning eller det enkelte fond. Det legges til grunn at det for disse avsetninger og fond ikke er be-

hov for å foreta avsetning i samsvar med en beregningsrente eller å foreta avsetning til tilleggsavsetninger. Disse reglene gis derfor ikke anvendelse for avkastningen av midler som svarer til slike avsetninger og fond. Det vises for øvrig til omtale i proposisjonens punkt 5.3.3.

Annet ledd omhandler avkastning av midler forvaltet i investeringsvalgporteføljen. Bestemmelsen fastsetter at all avkastning av midlene i en særskilt investeringsportefølje skal tilordnes den kontrakten porteføljen er knyttet til. Det skal ikke gjøres noen fradrag i avkastningen. Annet punktum regulerer den situasjon at det er knyttet en avkastningsgaranti til investeringsporteføljen, og den oppnådde avkastningen er mindre enn den garanterte avkastningen på midlene. Den garanterte avkastning som ikke dekkes av oppnådd avkastning må da dekkes av supplerende avsetninger iht. § 8a-18 tredje ledd eller av selskapet.

Avkastning av midler i premiefond, innskuddsfond og pensjonsreguleringsfond som forvaltes i en særskilt investeringsportefølje skal tilordnes fondet etter samme regler som nevnt over.

Det vises til omtale av bestemmelsen i proposisjonens punkt 5.3.3.

Til § 8a-10 (overskudd på risikoresultat)

Bestemmelsen omhandler beregning og fordeling av overskudd på risikoresultatet, jf. at det etter lovforslaget skal skilles mellom overskudd på avkastningsresultatet og risikoresultatet, mens administrasjonsresultatet skal holdes utenfor overskuddsberegningen. Det vises til nærmere omtale av de nye overskuddsreglene i proposisjonens punkt 5.2.

Med risiko menes i bestemmelsen risiko knyttet til person. Slik risiko kan inndeles i flere risikoelementer, som dødsrisiko, overlevelsrisiko og uførisiko.

Etter første ledd skal selskapet hvert år beregne et risikoresultat særskilt for hver gruppe av pensjonsordninger eller andre kollektivordninger eller kontrakter. Det vises til omtalen i proposisjonens punkt 5.4.3.

Annet ledd fastsetter hvordan overskudd på risikoresultatet skal beregnes. Overskudd vil foreligge når de faktiske kostnader knyttet til risiko for gruppen er lavere enn de på forhånd beregnede risikopremiene. En skal ved beregningen se bort fra det fortjenesteelement for selskapet som er lagt inn i pristarifene. Det vises til nærmere omtale av bestemmelsen i proposisjonens punkt 5.4.3.

Tredje ledd første punktum fastsetter hovedregelen om at overskudd på risikoresultatet skal fordeles på de enkelte kontrakter i gruppen. Et unntak følger av annet punktum, hvor det heter at selskapet kan bestemme at inntil halvparten av årets overskudd på risikoresultatet skal avsettes til et risikoutjevnings-

fond. En slik avsetning vil komme til fradrag i det overskudd på risikoresultatet som skal tilføres kontrakten etter reglene i § 8a-14. Det vises til omtale i proposisjonens punkt 5.4.3, hvor det også er omtalt hvordan eventuelt underskudd på risikoresultatet skal behandles.

Fjerde ledd fastsetter at Kongen i forskrift kan gi nærmere regler om at visse typer kontrakter kan unntas fra reglene om overskuddsfordeling i første til tredje ledd. Overskudd på risikoresultatet vil i så fall tilfalle selskapet. Det vises til nærmere omtale i proposisjonens punkt 5.4.3.

Til § 8a-11 (styrking av premiereserve)

Etter første ledd kan selskapet, med samtykke fra Kredittilsynet, tilbakeholde hele eller deler av det overskudd som ellers skulle vært tildelt kunden etter §§ 8a-9 første ledd og 8a-10, for å styrke premiereserven knyttet til kontrakten. Styrkingen av premiereserven må finnes å være nødvendig ut fra hensynet til en forsvarlig sikring av forsikringsforpliktelsene knyttet til de kontraktene det gjelder. Selv om avsetningen til premiereserve i og for seg tilfredsstillende minstekravene, kan det tenkes situasjoner der avsetningen likevel ikke anses å være tilstrekkelig til å oppfylle selskapets forpliktelser. Dette antas først og fremst å være aktuelt ved mer varige endringer av betydning for vurderingen av om avsetningen ligger på et forsvarlig nivå. Et eksempel er økningen i selskapenes uførisiko i de senere år. Ved mer kortsiktige endringer forutsettes at selskapene gjør bruk av tilleggsavsetninger og risikoutjevningfond. Kravet om at Kredittilsynet skal samtykke i selskapets beslutning vil innebære en kontroll med og mulighet til etterprøving av de vurderinger selskapet har gjort.

Det vises for øvrig til nærmere omtale i proposisjonens punkt 5.5.3.

Etter annet ledd kan Kredittilsynet, når hensynet til selskapets soliditet tilsier det, gi selskapet pålegg om å benytte hele eller deler av overskuddet til styrking av premiereserven som nevnt i første ledd. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende bestemmelse i forsikringsvirksomhetsloven § 8-1 annet ledd. Bestemmelsen må også ses i sammenheng med lovens § 8-3 om omberegning av avsetningskravene for tidligere overtatte forsikringer.

Det vises også til § 8a-17 første ledd annet punktum om at Kredittilsynet kan pålegge selskapet å foreta tilleggsavsetninger når Kredittilsynet finner at soliditetshensyn tilsier det.

Til § 8a-12 (overskudd tilordnet fripoliser og pensjonskapitalbevis med kontraktfastsatte forpliktelser)

Bestemmelsen regulerer såkalt modifisert modell for overskuddsdeling. Dette innebærer en adgang for

selskapet til å ta inntil 20 prosent av det overskudd på avkastningsresultatet som er tilordnet en kontrakt, etter fradrag for eventuelt negativt risikoresultat. Avkastningsoverskuddet skal, også for modifisert overskuddsmodell, beregnes og tilordnes som angitt i § 8a-9 første ledd. Dette innebærer at eventuelle tilleggsavsetninger vil bli tatt før et eventuelt overskudd blir tilordnet kontrakten. Den modifiserte overskuddsdelingen vil derfor blant annet innebære at tilleggsavsetninger på kontrakter som omfattes av modifisert overskuddsdeling vil bli delvis selskapsfinansiert. Dette er en videreføring av Banklovkomisjonens forslag, jf. kommisjonens utkast til lovtekst § 8a-25 annet ledd annet punktum og § 8a-12 tredje ledd.

Bestemmelsen gjelder for fripoliser og pensjonskapitalbevis med kontraktfastsatte forpliktelser. Det følger av forslaget § 8a-7 at eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetninger til sikring av kontraktfastsatte forpliktelser forvaltes i kollektivporteføljen.

Det følger av første ledd annet punktum at Kongen i forskrift kan fastsette at bestemmelsene også kan gjelde for andre typer av kontrakter. Det er, som omtalt i proposisjonens kapittel 13 om individuelle forsikringer, lagt opp til at det i en slik forskrift vil kunne være aktuelt å utvide virkeområdet for denne bestemmelsen til også å omfatte individuelle kontrakter uten investeringsvalg som er inngått før reglene i kapittel 8a har trådt i kraft. Det vises til omtalen i proposisjonens punkt 13.4. Det vil også kunne være aktuelt å fastsette i forskrift at modifisert overskuddsmodell skal gjelde for pensjoner under utbetaling, og for kontrakter hvor det er behov for å fastsette regler om etterskuddsvis innkreving av premie for risiko for avkastningsresultatet og eventuelt andre elementer av premien. Det vises til nærmere omtale i proposisjonens punkt 12.4 og 4.4.3.

Dersom selskapets risikoresultat er negativt for en gruppe av kontrakter, kan kontraktens andel av risikoresultatet i henhold til annet ledd dekkes ved fradrag i overskudd på avkastningsresultatet tilordnet kontrakten. Bestemmelsen svarer til Banklovkomisjonens utkast til § 8a-25 tredje ledd annet punktum, og kan ses i sammenheng med at forutsetninger knyttet til personrisiko, for eksempel forventet livslengde eller uføretilbøyelighet, ofte vil endre seg over tid. Finansdepartementet viser for øvrig til at det for pensjonskapitalbevis vil være et meget begrenset risikoresultat.

Etter tredje ledd har selskapet rett til inntil 20 prosent av det overskudd på avkastningsresultatet som er tilordnet kontrakten, i tilfelle etter fradrag for andel av negativt risikoresultat i samsvar med annet ledd. Selskapet skal fastsette i vedtektene hvor høy prosentsats som skal benyttes. Bestemmelsen bygger

på Banklovkomisjonens utkast til § 8a-25 fjerde ledd.

Det er adgang til å fastsette forskjellige fordelingsnøkler ut fra selskapets risiko for avkastningsresultatet. Dette vil gi selskapet adgang til for eksempel å holde igjen mer overskudd fra en fripolise med høy grunnlagsrente enn fra en fripolise med lav grunnlagsrente. Det foreslås også en hjemmel for Kongen til å gi nærmere regler for slik overskuddsdeling.

Til § 8a-13 (negativt risikoresultat for fripoliser og pensjonskapitalbevis med investeringsvalg)

I henhold til første ledd gjelder bestemmelsene i paragrafen fripoliser og pensjonskapitalbevis tilordnet egen investeringsvalgportefølje. Kongen kan i forskrift fastsette at bestemmelsene også skal gjelde for andre typer kontrakter.

Dersom selskapets risikoresultat for en gruppe av kontrakter er negativt, kan kontraktens andel av risikoresultatet i henhold til annet ledd dekkes ved fradrag i avkastning tilordnet kontrakten etter § 8a-9 annet ledd eller i verdien av investeringsporteføljen tilordnet kontrakten. Bestemmelsen bygger på Banklovkomisjonens forslag til § 8a-26 fjerde ledd, og kan ses i sammenheng med at forutsetninger knyttet til personrisiko, for eksempel forventet livslengde eller uføretilbøyelighet, ofte vil endre seg over tid. Finansdepartementet viser for øvrig til at det for pensjonskapitalbevis vil være meget begrenset risikoresultat. Bestemmelsen antas å være aktuell særlig for engangsbetalt foretakspensjon med investeringsvalg.

Til § 8a-14 (anvendelse av overskudd tilordnet kontrakten)

Bestemmelsen regulerer anvendelsen av overskudd som etter §§ 8a-9 første ledd, 8a-9 annet ledd og 8a-10 er tilordnet kontrakten. Bestemmelsen får anvendelse når ikke annet følger av §§ 8a-11, 8a-12 og 8a-13, og det forutsettes dermed at overskuddet er tilordnet kontrakten (kunden) med endelig virkning.

For kontrakter som er regulert av lov om foretakspensjon eller innskuddspensjonsloven, skal overskudd fordeles etter reglene i disse lovene. Det vises til foretakspensjonsloven § 8-5 første og annet ledd, der det gis regler om fordeling av overskudd til hhv. premiefond og pensjonistenes overskuddsfond. Det vises videre til innskuddspensjonsloven § 3-2 annet ledd med tilhørende forskrift 22. desember 2000 nr. 1413 kapittel 2, der det gis regler om fordeling av overskudd mellom pensjonskapitalen og innskuddsfondet.

For øvrige kontrakter skal overskudd tilordnet kontrakten anvendes i samsvar med det som er bestemt i kontrakten mellom selskapet og forsikringstakeren.

Det vises til nærmere omtale i proposisjonens punkt 5.5.3.

Til § 8a-15 (minstekrav til forsikringsmessige avsetninger)

Bestemmelsen pålegger selskapene en plikt til å føre opp forsikringsmessige avsetninger i årsbalansen. Bestemmelsen angir nærmere hva som anses som forsikringsmessige avsetninger. I tillegg angir bestemmelsen hovedstrukturen til disse forsikringsmessige avsetningene. Bestemmelsen er nærmere omtalt i proposisjonens punkt 7.4.

Bestemmelsens første ledd annet punktum bokstav a til d angir selskapets ulike forsikringsforpliktelser. De forsikringsmessige avsetningene er avsetninger til dekning av disse ulike forpliktelsene. Bestemmelsen viser også til reglene for beregningen av de avsetningene som skal dekke selskapets forsikringsforpliktelser. Finansdepartementet har i motsetning til Banklovkommissjonen ikke valgt å vise til eventuelle forskrifter til beregningsreglene, jf. første ledd bokstav a) til c). Departementet legger imidlertid til grunn at i den grad det gis nærmere regler for beregning av forsikringsmessige avsetninger, vil disse gjelde selv om det ikke eksplisitt fremgår av første ledd.

Bestemmelsens første ledd bokstav a) til c) gjelder avsetninger til dekning av "selskapets forpliktelser under kontrakter med kontraktfastsatte forpliktelser" (bokstav a)), "selskapets forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje" (bokstav b)) og "forpliktelser knyttet til premiefond, innskuddsfond og pensjonsreguleringsfond" (bokstav c)). Bokstav d) gjelder "selskapets øvrige forsikringsmessige forpliktelser". Dette omfatter forsikringsmessige avsetninger for forsikringsforpliktelser som ikke er omfattet av bokstav a) til c), jf. "øvrige". Departementet antar at for eksempel administrasjonsavsetning vil falle inn under bokstav d).

Begrepet "kontraktfastsatte forpliktelser" er definert i § 8a-7 annet ledd som forpliktelser som ikke er knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje. Dette innebærer at kontrakter med kontraktfastsatte forpliktelser vil omfatte kontrakter med alminnelig forvaltning. Bestemmelsens første ledd bokstav a), jf. annet ledd vil således gjelde for disse kontraktene. Kontrakter som er tilknyttet særskilt investeringsportefølje, med og uten avkastningsgaranti vil omfattes av bestemmelsens første ledd bokstav b), jf. tredje ledd.

Annet og tredje ledd angir hovedstrukturen til de forsikringsmessige avsetningene til dekning av forpliktelser som omfattes av bestemmelsens første ledd bokstav a og b. Departementet har foreslått en mindre språklig endring i forhold til Banklovkommissjonens utkast, slik at "skal omfatte" erstattes med "omfatter"

i § 8a-17 annet ledd første punktum. I tillegg har departementet foreslått at risikoutjevningfondet nevnes i både annet og tredje ledd. Det vises til § 8a-22 og omtalen av denne bestemmelsen nedenfor.

Når det gjelder forsikringsmessige avsetninger til dekning av selskapets forpliktelser under kontrakter med kontraktfastsatte forpliktelser, vil dette etter annet ledd omfatte premiereserve, tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond, erstatningsavsetning, risikoutjevningfond og andre tekniske avsetninger. Dette skal også gjelde for avsetninger til dekning av selskapets forpliktelser for uføre- og etterlatteytelser, selv om midler som motsvarer avsetning til dekning av alderspensjon er plassert i særskilt investeringsportefølje. Avsetning til dekning av slik alderspensjon vil således behandles etter reglene i tredje ledd.

Forsikringsmessige avsetninger til dekning av selskapets forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje omfatter etter tredje ledd premiereserve, supplerende avsetning for garantiforpliktelser, erstatningsavsetning og andre tekniske avsetninger. Etter annet punktum kan avsetningene til dekning av alders-, uføre- og etterlatteytelser som er knyttet til særskilt investeringsportefølje etter lov om foretakspensjon § 11-1, også omfatte tilleggsavsetninger. Det vises til omtale av § 8a-17 ovenfor.

Departementet har ansett det for å være hensiktsmessig med en hjemmel til å gi nærmere regler om forsikringsmessige avsetninger, jf. bestemmelsens fjerde ledd første punktum. Kompetansen til å gi nærmere regler er lagt til Kongen.

Finansdepartementet legger til grunn at bestemmelsen i fjerde ledd første punktum også gir Kongen hjemmel til å gi nærmere regler i forskrift om administrasjonsavsetninger knyttet til pensjonsordninger og fripoliser.

Etter fjerde ledd annet punktum kan det gjøres fradrag for gjenforsikret risiko etter regler gitt av Kredittilsynet. Departementet viser til at dette innebærer en videreføring av forsikringsvirksomhetsloven § 8-2 tredje ledd.

Til § 8a-16 (premiereserve for kontraktfastsatte forpliktelser)

Bestemmelsen regulerer beregningen av premiereserve for kontraktfastsatte forpliktelser. Bestemmelsen er omtalt i proposisjonens punkt 7.4. Det vises for øvrig til § 8a-15 første ledd bokstav a og annet ledd.

Første ledd viderefører hovedregelen i forsikringsvirksomhetsloven § 8-2 annet ledd om prospektiv beregningsmetode. Premiereserven skal etter første ledd beregnes etter nåverdien ("kapitalverdien"/ neddiskontert verdi) av selskapets forpliktelser på beregningstidspunktet. Det følger av ordlyden at premiereserven skal utgjøre forskjellen mellom kapital-

verdien av selskapets fremtidige forpliktelser og kapitalverdien av de fremtidige nettopremier, jf. første ledd første punktum. Bestemmelsen skal sikre at selskapets forpliktelser til enhver tid er fondssikret.

Eventuelle tilleggsytelser som følge av tilført overskudd skal også medregnes ved beregning av premiereserven, jf. første ledd annet punktum. Departementet viser til at det her vil være snakk om overskudd tilført etter reglene i § 8a-14. Det vises til omtale av denne bestemmelsen ovenfor. Overskudd som er tilført kontrakten etter § 8a-11 vil ikke innebære "[t]illeggsytelser". Nettopremie er for øvrig definert som premie beregnet etter § 8a-5, men med fradrag for pris for administrative tjenester og pris for forvaltning.

Annet ledd slår fast at Kongen kan gi nærmere regler for hvilken rentesats selskapet skal benytte ved beregning av minstekrav til kapitalverdiene. Bestemmelsen gir blant annet hjemmel til å endre den beregningsrente som selskapet legger til grunn ved beregningen av de forsikringsmessige avsetningene i form av premiereserve. Det foreslås lovfestet at dersom beregningsrenten endres, er det bare forpliktelser som oppstår etter endringen som skal beregnes på grunnlag av den nye renten. Dette innebærer at det, ved en eventuell reduksjon av beregningsrenten, ikke vil være nødvendig å øke de avsetninger som allerede er foretatt.

Tredje ledd angir utgangspunktet for beregningen av det årlige kravet til avsetning til premiereserve. Avsetningskravet angir således hvor stor avsetning som skal foretas til premiereserven i løpet av et år. Det følger at kravet skal beregnes med utgangspunkt i sparedelen av årets premie, årlig avkastning i samsvar med kontraktens beregningsrente, samt det beløpet som ifølge beregningsgrunnlaget skal tilføres premiereserven som følge av at selskapets forpliktelse overfor forsikrede som er død i løpet av året er falt bort (dødelighetsarv). Videre følger det at det årlige kravet til avsetning skal omfatte overskuddet som etter § 8a-14 skal tilføres premiereserven.

Fjerde ledd regulerer på hvilket nivå selskapet skal foreta avsetninger til premiereserve. I likhet med Banklovkommissjonen har departementet foreslått at avsetningene skal tilordnes de enkelte kontrakter og de forsikrede, på grunnlag av selskapets forpliktelser. Bestemmelsen innebærer således en plikt til å ha avsetninger til premiereserve både på kontrakts- og individnivå. Departementet viser til at "forsikrede" ikke er nærmere definert i lovforslaget. Begrepet er imidlertid definert i lov om foretakspensjon § 1-2 annet ledd bokstav g) og forsikringsavtaleloven § 10-2. Departementet antar at det er hensiktsmessig at definisjonen i lov om foretakspensjon av "forsikrede" legges til grunn her, da lovforslaget i første rekke tar sikte på å regulere kollektiv livsforsikringsvirksom-

het, herunder kollektive pensjonsordninger. Når det gjelder avsetninger til etterlattedekninger, antar departementet at slike avsetninger først foretas til "de forsikrede" (ektefelle, samboer, registrert partner og barn som er berettiget til ytelser under kontrakten) når forsikringstilfellet inntreffer. Før den tid vil ikke selskapet ha tilstrekkelig informasjon til å foreta riktige avsetninger.

Femte ledd presiserer selskapets plikt til å ha tilstrekkelig premiereserve dersom det i løpet av året inntreffer forsikringstilfeller som gir rett til utbetaling av uføreytelser eller ytelser til etterlatte. Bestemmelsen fastslår at avsetning til premiereserven "fullt ut" skal tilsvare kapitalverdien av selskapets fremtidige forpliktelser. Ved inntreden av forsikringstilfeller som gir rett til utbetaling av uføre- eller etterlatteytelser, kan det oppstå en plikt til å styrke premiereserven. Departementet legger til grunn at selskapene ved slik styrking av premiereserven må kunne ta hensyn til sannsynligheten for reaktivering og eventuell død.

Til § 8a-17 (tilleggsavsetninger)

Tilleggsavsetninger er behandlet i proposisjonens kapittel 8.

Første ledd er en videreføring av de prinsipper som ligger til grunn for dagens ordning med tilleggsavsetninger, og svarer til Banklovkommissjonens utkast til § 8a-20 første ledd. Selskapet kan enten selv foreta tilleggsavsetninger, eller få pålegg om dette fra Kredittilsynet. På grunn av dagens regler for overskuddsdeling er tilleggsavsetninger på 35 pst. selskapsfinansierte. For de kontrakter der det etter lovforslaget ikke skal være deling av overskudd på avkastningsresultatet, vil tilleggsavsetningene bli fullt ut kundefinansierte. For de kontrakter der det etter lovforslaget skal være modifisert overskuddsdeling vil tilleggsavsetningene bli delvis selskapsfinansierte. Til forskjell fra gjeldende rett vil det etter lovforslaget videre bare være aktuelt å ta tilleggsavsetninger fra overskudd på avkastningsresultat.

Annet ledd innebærer en endring i forhold til gjeldende rett og i forhold til Banklovkommissjonens utkast. Det åpnes opp for at det i forskrift kan gis adgang til å sette av forskjellige andeler av årlig overskudd i tilleggsavsetninger på forskjellige kontrakter. Forskriftshjemmelen vurderes brukt til å gi selskapene adgang til raskere oppbygging av tilleggsavsetninger for kontrakter der tilleggsavsetningene er lave eller beregningsrenten er høy.

Tredje ledd svarer til gjeldende rett og til Banklovkommissjonens utkast til § 8a-20 tredje ledd. Som omtalt i proposisjonens kapittel 8 er det ikke adgang til å bruke tilleggsavsetninger til å dekke negativ avkastning (tap i forvaltningen). Dette foreslås også lovfestet i fjerde ledd annet punktum.

I fjerde ledd første punktum fastsettes det et tak for hvor store tilleggsavsetninger som kan være tilordnet hver enkelt kontrakt. Taket settes til 12 prosent av premiereserven. For selskapet under ett vil taket for de samlede tilleggsavsetningene da også bli 12 prosent av de samlede premiereservene. Eventuell tilleggsavsetning for en enkelt kontrakt som overstiger dette skal tilordnes kontrakten som overskudd. For kollektive kontrakter vil det normalt innebære overføring til premiefond, mens det for individuelle kontrakter vanligvis vil innebære overføring til premiereserven.

Til § 8a-18 (avsetninger for forpliktelser knyttet til særskilt investeringsportefølje)

Bestemmelsen har nærmere regler om beregningen av selskapets avsetninger til dekning av sine kontraktsforpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje. Departementets forslag viderefører i hovedsak Banklovkomisjonens utkast til § 8a-22, men det er foretatt enkelte endringer av språklig art. Bestemmelsen er omtalt i proposisjonens punkt 7.4 om minstekrav til forsikringsmessige avsetninger.

Forsikringsmessige avsetninger til sikring av selskapets forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje, skal etter første ledd motsvare verdien av investeringsporteføljen kontrakten er tilordnet. Bestemmelsen er av prinsipielle grunner utformet slik at kravet gjelder "til enhver tid" uten at dette nødvendigvis innebærer at selskapet må beregne verdien av porteføljen kontinuerlig.

Andelen av overskudd på risikoresultatet skal medregnes, jf. første ledd annet punktum. Under kontrakter tilknyttet særskilt investeringsportefølje, vil det bare være aktuelt med eventuelt overskudd på risikoresultatet. Det vil ikke forekomme overskudd på avkastningsresultatet, da all avkastning skal tilordnes porteføljen, jf. § 8a-9 annet ledd.

Annet ledd har nærmere regler for beregning av avsetning til dekning av selskapets forpliktelser knyttet til kontraktfastsatte uføre- og etterlatteytelser under pensjonsordninger eller kontrakter uten kontraktfastsatte forpliktelser. Slike avsetninger skal foretas etter reglene i §§ 8a-16 og 8a-17. Dette innebærer at det skal foretas avsetning til premiereserve etter § 8a-16 beregnet etter prospektiv metode. Videre kan selskapet sette av til tilleggsavsetninger etter reglene i § 8a-17. Det vises til omtale av disse bestemmelsene ovenfor.

Midler til dekning av uføre- og etterlatteytelser kan forvaltes i egen investeringsportefølje etter foretakspensjonsloven § 11-1, jf. henvisning til "ytelser som nevnt i kapitlene 6 og 7" i § 11-1 første ledd. I så tilfelle skal det etter § 8a-18 annet ledd annet punktum foretas supplerende avsetning etter fjerde ledd.

Dette innebærer at det i slike tilfeller ikke skal foretas avsetning etter bestemmelsene i §§ 8a-16 og 8a-17, men kun etter bestemmelsene i § 8a-18 (første og fjerde ledd).

Tredje ledd har regler om beregning av avsetning til dekning av avkastningsgaranti knyttet til investeringsvalgporteføljen, såkalt "supplerende avsetning". Selskapet skal da i tillegg til avsetning etter første og eventuelt annet ledd i bestemmelsen, jf. "også", foreta en supplerende avsetning til dekning av sin garantiforpliktelse. Dette følger av første punktum. Beregningen av denne avsetningen er ikke nærmere regulert i loven, men det foreligger hjemmel for Kongen til å fastsette nærmere regler, jf. tredje ledd annet punktum.

Den supplerende avsetning som er regulert i bestemmelsens fjerde ledd skiller seg fra den supplerende avsetning som er regulert i tredje ledd og omtalt ovenfor. Denne avsetningen skal dekke selskapets forpliktelse etter foretakspensjonsloven § 11-1 fjerde ledd. Kontrakter etter foretakspensjonsloven § 11-1 har kontraktfastsatte ytelser, men foretaket har investeringsvalg. Foretaket hefter primært for at avkastningen er så stor som forutsatt i beregningsgrunnlaget, mens selskapet etter § 11-1 fjerde ledd har et subsidiært ansvar overfor de forsikrede. Selskapets fremtidige forpliktelser kan beregnes etter prospektiv beregningsmetode etter § 8a-16 første ledd, siden det dreier seg om kontraktfastsatte ytelser. Den supplerende avsetning etter § 8a-18 fjerde ledd vil da utgjøre forskjellen mellom kapitalverdien av selskapets fremtidige forpliktelser overfor de forsikrede etter § 8a-16 første ledd og verdien av investeringsporteføljen.

Til § 8a-19 (premie-, innskudds- og pensjonsreguleringsfond)

Bestemmelsen er i hovedsak i samsvar med Banklovkomisjonens utkast, men det er gjort enkelte språklige endringer. Bestemmelsen har regler om avsetning til dekning av selskapets forpliktelser knyttet til premiefond, innskuddsfond og pensjonsreguleringsfond. For nærmere omtale av avsetning til dekning av pensjonsreguleringsfond, vises det til proposisjonens punkt 7.4.

Første ledd regulerer beregning av avsetning til dekning av forpliktelser knyttet til premiefond, innskuddsfond og pensjonsreguleringsfond. Det slås fast at slike avsetninger skal tilsvare fondets verdi til enhver tid.

Reglene om tilleggsavsetninger i § 8a-17 skal etter annet ledd gjelde tilsvarende dersom det er snakk om fond som skal tilføres avkastning i samsvar med § 8a-9 første ledd (avkastning på midler som inngår i kollektivporteføljen).

Tredje ledd fastsetter at reglene om supplerende avsetning etter § 8a-18 tredje ledd gjelder for fond det er knyttet avkastningsgaranti til, og som er forvaltet i særskilt investeringsportefølje. Fond som er forvaltet i særskilt investeringsportefølje tilføres avkastning etter reglene i § 8a-9 annet ledd.

Til § 8a-20 (kursreguleringsfond)

Bestemmelsen har regler om selskapets kursreguleringsfond, og er nærmere omtalt i proposisjonens punkt 9.4.

Etter første ledd skal kursreguleringsfondet tilsvare summen av de urealiserte gevinster på de finansielle omløpsmidlene som inngår i kollektivporteføljen. Dette innebærer en videreføring av begrepet kursreguleringsfond slik det følger av gjeldende årsregnskapsforskrift for forsikringsselskaper § 3-17.

Departementet foreslår i likhet med Banklovkommisjonen at fondet ikke lenger skal være tilordnet kontraktene i kollektivporteføljen, jf. annet ledd. Forslaget er nærmere begrunnet i proposisjonens punkt 9.4.

Tredje ledd fastsetter at Kongen kan gi nærmere regler om kursreguleringsfond. Departementet viser til at slike regler vil kunne være aktuelle dersom nye internasjonale regnskapsstandarder for forsikringsselskaper skal gjennomføres i norsk rett. Det kan være aktuelt å gi nærmere regler som begrenser fondet størrelse, jf. omtale i proposisjonens punkt 9.4. Det vil også kunne være aktuelt å gi overgangsregler i forbindelse med at regelen settes i kraft.

Til 8a-21 (erstatningsavsetning)

Bestemmelsen regulerer erstatningsavsetning. Bestemmelsen er nærmere omtalt i kapittel 10 om sikkerhetsfond mv. Det er foretatt enkelte språklige endringer i forhold til Banklovkommisjonens utkast § 8a-24 første og tredje ledd. Regler for risikoutjevningssfond er foreslått tatt inn i en egen bestemmelse, jf. forslaget til § 8a-22 og omtalen nedenfor.

Det følger av første ledd at erstatningsavsetning skal dekke selskapets forventede erstatningsutbetalinger for forsikringstilfeller som ikke er oppgjort av selskapet ved regnskapsårets utgang. Det samme gjelder for forsikringstilfeller som ikke var meldt til selskapet ved regnskapsårets utgang. Det følger av annet punktum at erstatningsavsetningen bare skal tilsvare midler som ville ha kommet til utbetaling dersom erstatningstilfellet var ferdigbehandlet.

Annet ledd fastsetter at erstatningsavsetning ikke skal fordeles på de enkelte kontrakter. Dette i likhet med kursreguleringsfondet og risikoutjevningssfondet.

Tredje ledd er en hjemmel for Kongen til å gi nærmere regler om erstatningsavsetningen.

Til § 8a-22 (risikoutjevningssfond)

Bestemmelsen omhandler avsetning til risikoutjevningssfond. Bestemmelsen er i samsvar med Banklovkommisjonens utkast til § 8a-24 annet og tredje ledd. Det vises til forslaget § 8a-10 tredje ledd annet punktum som fastsetter at selskapene kan avsette inn-til halvparten av årets overskudd på risikoresultatet knyttet til person til risikoutjevningssfond.

Risikoutjevningssfondet kan etter første ledd bare benyttes til å styrke avsetning til premiereserve vedrørende risiko knyttet til person. Departementet legger til grunn at å "styrke avsetning til premiereserve" innebærer at midler fra risikoutjevningssfondet overføres til premiereserven. Det er en forutsetning for anvendelse av fondet, at risikoresultatet er negativt.

Etter annet ledd skal risikoutjevningssfondet ikke fordeles på de enkelte kontrakter. Dette er i samsvar med Banklovkommisjonens utkast.

Tredje ledd er en forskriftshjemmel som gir Kongen hjemmel til å gi nærmere regler om fondet. Departementet har som det fremgår av omtalen i proposisjonens punkt 10.4, ikke foreslått å videreføre Banklovkommisjonens forslag om at fondet ikke kan overstige to ganger summen av regnskapsårets risikopremier. Regler om et tak for fondets størrelse vil reguleres i forskrift. Det samme gjelder eventuelle nærmere regler om anvendelse av fondet osv.

Til endring i § 8c-7 første ledd første punktum

Endringen innebærer at "kursreserve" strykes i bestemmelsen. Endringen er en følge av det foreliggende forslaget om at kursreguleringsfondet ikke lenger skal være fordelt på de enkelte kontrakter, jf. forslaget til § 8a-20 annet ledd.

Til endring i § 8c-10 annet ledd

I likhet med den foreslåtte endringen i § 8c-7, jf. ovenfor, innebærer forslaget at "kursreserve" strykes i bestemmelsens annet ledd. Det vises i den forbindelse til lovforslaget § 8a-20 annet ledd, hvor det følger at kursreguleringsfondet ikke skal fordeles på de enkelte kontrakter.

Til endring i lov 3. juli 1953 nr. 2 om sjøtrygdslag § 1 første ledd

Endringen innebærer at sjøtrygdslagene fremdeles må fastsette et geografisk avgrenset virkeområde i sine vedtekter, men det vil være adgang til å fastsette et virkeområde som går utover ett fylke eller ti kommuner. Kredittilsynet skal fremdeles godkjenne lagenes vedtekter, og vil derfor fremdeles kunne føre kontroll med at formålet med lovens krav om vedtektsfastsatt områdebegrensning oppfylles.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ranveig Frøiland, Svein Roald Hansen, Tore Nordtun, Torstein Rudihagen og Hill-Marta Solberg, fra Høyre, Svein Flåtten, Torbjørn Hansen, Heidi Larssen og Jan Tore Sanner, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, lederen Siv Jensen og Per Erik Monsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Karin Galaaen, fra Venstre, May Britt Vihovde, og fra Kystpartiet, Steinar Bastesen, viser til retdebrev fra finansministeren 14. oktober 2004, som er vedlagt innstillingen. Komiteen viser til at forslagene i proposisjonen vil føre til en modernisering av lovgivningen for livsforsikring og legge til rette for bedre konkurranse i livsforsikringsmarkedet. Komiteen er enig med Regjeringen i at det legges til rette for klarere skille mellom de forsikredes midler og selskapenes midler, at det blir en klarere fordeling av risiko mellom kunde og selskap, at det blir en mer oversiktlig og gjennomsiktlig prising av livsforsikringsprodukter og opphevelse av kravet om at livs- og fondsfor- sikring skal holdes i atskilte selskaper.

Komiteen har merket seg at Kredittilsynet har foreslått en alternativ modell med risikodeling. Hensikten med modellen er å legge forholdene til rette for å kunne investere pensjonsmidlene i mer risikofylte instrumenter for dermed å bedre muligheten for høyere avkastning over tid og det kan medføre en styrking av muligheten til å bygge opp bufferkapital. Det foreslås en avtale mellom forsikringselskaper og bedrifter om en form for ytelsesbasert pensjonsordning der selskapets risiko for avkastningen på de forvaltede midlene søkes redusert ved oppbygging av kunde- eiet bufferkapital. Komiteen har merket seg at mange høringsinstanser støtter intensjonen i denne modellen. Komiteen har merket seg departementets orientering om Banklovkommisjonens vurdering av modellen i brev av 8. oktober 2004 til komiteen. Banklovkommisjonen skriver i sin vurdering bl.a. at et pensjonsprodukt basert på den modellen for lang- siktig kollektiv pensjonssparing som Kredittilsynet har foreslått, meget vel lar seg utvikle og benytte uten endringer i de rammer for livsforsikringsvirksomhet som lovforslaget innebærer. Komiteen har videre merket seg at Kredittilsynets skisse, etter departementets syn, ikke foranlediger behov for endringer i lovforslaget. Komiteen slutter seg til det, men ber departementet eventuelt komme tilbake til Stortinget

med forslag til lovendring hvis det skulle vise seg å være nødvendig for å få godt fungerende ordninger.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at flere land i den senere tid har opplevd betydelig turbulens i forhold til organisering av pensjonssystemer. Flertallet er fornøyd med at de norske reglene legger stor vekt på soliditet og trygghet for kundenes krav på fremtidige pensjoner, og at regler som ivaretar disse hensyn videreføres. Flertallet er enig i at forsikringsselskapenes forpliktelser skal være fullt ut fondert og at kundenes midler vil være sikret mot reduksjon bortsett fra i de tilfeller hvor kunden selv har valgt egen investeringsportefølje uten garanti.

Flertallet har merket seg at forslagene er en oppfølging av Banklovkommisjonens 7. utredning og at høringsinstansene stort sett er positive til forslagene.

Regjeringen har i proposisjonen foreslått å legge om pris- og fortjenestemodellen fra dagens system med overskuddsdeling til et system med forhåndsprising av forsikringsprodukter. Flertallet er enig i det. Et krav om forhåndsprising vil bidra til økt konkurranse mellom selskapene, fordi prisingen blir mer synlig for kundene. Flertallet er enig med departementet i at det er viktig at forsikringsselskapene fastsetter og innkrever en fullstendig pris for sine tjenester på forhånd. En etterskuddsvis innkreving av premien, slik enkelte høringsuttalelser har tatt til orde for, vil i realiteten være en form for delvis overskuddsdeling, og være i strid med sentrale prinsipper i det nye lovforslaget. Flertallet viser til at departementet, for kontrakter med investeringsvalg, mener det bør åpnes for resultatavhengig forvaltningsvederlag i form av et relativt suksesshonorar, men at slike avtaler begrenses til avtaler med antatt profesjonelle kunder. Flertallet er enig i dette, men ber departementet, ved fastsettelse av forskriftene, ikke sette kravene til profesjonalitet så høyt at slike avtaler bare blir aktuelt for et fåtall kunder.

Departementet har i forslaget foreslått å lovfeste gjeldende rett om at selskapenes tilleggsavsetninger bare kan benyttes til å dekke manglende positiv avkastning. Flertallet har merket seg at enkelte høringsinstanser har ønsket å kunne benytte tilleggsavsetningene også til å dekke negativ avsetning. Etter flertallets mening vil det kunne føre til en sterkere skjerming av selskapets ansvarlige kapital og gi en uønsket favorisering av selskapet og dets eiere på bekostning av selskapets kunder. En slik adgang vil også være i strid med forutsetningene for skattemessig fradragsrett for tilleggsavsetningene. Flertallet støtter derfor departementets forslag.

Flertallet har merket seg at med dagens regler kan kundene få med seg 75 pst. av kursreservene ved

flytting av sin pensjonskapital. Flertallet har videre merket seg at departementet, i tråd med Banklovkommisjonen, har foreslått at kursreguleringsfondet ikke skal tilordnes den enkelte kunde, men holdes tilbake i selskapene. Hovedbegrunnelsen for forslaget er frykt for flyttearbitrasje av poliser. Kredittilsynet har på spørsmål fra departementet om flyttearbitrasje sagt at de "ikke kjenner til at det foreligger kvantitative analyser omkring dette". De sier imidlertid videre at: "Etter Kredittilsynets vurdering er det likevel dekning for å hevde at flyttearbitrasje har funnet sted etter gjeldende regelverk, og fortsatt vil finne sted dersom bestemmelsen om fordeling på de enkelte kunder videreføres." Departementet skriver for øvrig i et brev til saksordfører datert 7. oktober 2004 at "etter det departementet er kjent med, har flytting relativt begrenset omfang".

Flere av høringsinstansene har pekt på at tilbakeholdelse av kursreguleringsfondet kan virke konkurransehemmende, låse kundene inne i eksisterende selskaper og dermed begrense flytteretten. For å motvirke dette har departementet foreslått forskriftshjemler for å kunne sette et maksimalt tak for kursreguleringsfondet på for eksempel 8 pst. av pensjonskapitalen og regel om at kursreserven inntil et visst nivå er ufordelt, mens overskytende blir fordelt på de enkelte kontrakter.

Flertallet er enig i at en tilbakeholdelse av hele kursreguleringsfondet kan begrense flytteretten og dermed virke konkurransehindrende, ikke minst på området for fripoliser og andre individuelle forsikringer. I brev fra departementet til saksordfører datert 7. oktober 2004 skriver departementet:

"Hensynet til forbrukervern kan veie tyngre for fripolisene og de andre individuelle kontraktene sammenlignet med de kollektive kontraktene. Dette kan tale for at det fastsettes ulike regler for fordeling av kursreserven for ulike kontraktstyper. Dette kan også tilsi at det vurderes særregler for fripoliser og andre individuelle kontrakter som gir sterkere stimulans til flytting innenfor dette markedet sammenlignet med markedet for kollektive ordninger."

Flertallet viser videre til at departementet i det omtalte brev antyder at det kan være et alternativ til øvre grense på 8 pst., å sette en øvre grense på det ufordelte kursreguleringsfondet på for eksempel 2 pst., mens resten av fondet, uten begrensning, følger med ved flytting. Flertallet viser videre til at departementet, i forhold til dette, vurderer om det kan være aktuelt å lage unntak for fripoliser og andre individuelle kontrakter, slik at all kursreserve skal følge med ved flytting av slike kontrakter. Flertallet er enig i disse betraktningene fra departementet om øvre grense på rundt 2 pst. på det ufordelte kursreguleringsfondet, enig i at det i så fall ikke er behov for noen grense for det fordelte kursreguleringsfondet og

enig i behovet for særregler for fripoliser og andre individuelle kontrakter, og ber departementet legge dette til grunn ved utformingen av forskriftene.

Flertallet viser til at departementet har foreslått regler om premieberegning og pristariffer hvor selskapene beregner premie på grunnlag av selskaps gjeldende pristariff. Disse pristariffene kan endres, dog slik at det i forhold til inngåtte kontrakter må gis et rimelig varsel. Når det gjelder adgangen til prisregulering med virkning også for opparbeidede rettigheter, viser flertallet til at endring av pristariffer bare får virkning for beregning av den premie som skal betales ved første kommende ordinære premieforfall. Dersom selskapene endrer beregningsrenten, skal bare premier for forpliktelser som oppstår etter endringen beregnes på grunnlag av den nye beregningsrenten, slik at premiene knyttet til allerede opparbeidede rettigheter er betalt med endelig virkning og kan derfor ikke endres i ettertid. Flertallet viser for øvrig til brev av 19. oktober 2004 fra departementet angående ny pristariff og premieberegning i forhold til allerede opptjente pensjonsrettigheter.

Departementet har i brev av 7. oktober 2004 til saksordfører uttalt at de "har merket seg at det fra bransjen er gitt uttrykk for at det vil være behov for en relativt lang overgangsperiode, minimum to år". Departementet sier videre at "Det vil være naturlig at også overgangsregler fastsettes i forskrift (...). Departementet har til hensikt å legge opp til fornuftige overgangsregler med relativt romslige frister for tilpasning til nytt regelverk, som bør imøtekomme selskapenes behov på dette punkt." Flertallet er tilfreds med dette, og ber departementet særlig ta hensyn til at regler gitt i forskrift kan føre til tidkrevende og utfordrende arbeid for selskapene.

Flertallet slutter seg, med de merknader som er omtalt ovenfor, til departementets forslag.

Komiteen viser til at Regjeringen har varslet at den høsten 2004 vil følge opp Pensjonskommisjonens innstilling overfor Stortinget. Komiteen regner med at meldingen også vil inneholde vurderinger av ulike tjenestepensjonsordninger og vil derfor komme tilbake til dette i den forbindelse.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Finansdepartementet i brev av 27. januar 2004 ba Banklovkommisjonen om å vurdere om det bør åpnes for interkommunale pensjonskasser. Dette ble gjort for at det skulle kunne etableres pensjonskasser som kan tilby reell premieutjevning, knyttet til kjønn og alder, fordi de omfatter flere kommunale pensjonsordninger. Banklovkommisjonen ble også bedt om å vurdere om det innenfor privat sektor bør være adgang til å etablere tverrgående pensjonskas-

ser som dekker flere foretak som ikke har konserntilknytning. I et brev til Banklovkommissjonen 23. september 2004 skriver imidlertid departementet at kommisjonens mandat er knyttet til interkommunale pensjonskasser. Bakgrunnen for dette brevet er at det har blitt reist spørsmål om mandatet som ble gitt i januar åpner for å vurdere felles pensjonsordninger for enkelte yrkesgrupper eller tariffområder, i strid med et hovedkrav i foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven om at en pensjonsordning i hovedsak skal omfatte alle ansatte.

Disse medlemmer mener at det er mulig å opprette pensjonsordninger som dekker flere foretak uten å bryte med hovedprinsippet om at alle ansatte i et foretak skal være medlem i samme pensjonsordning.

Disse medlemmer mener at det er mye som taler for at både pensjonskasser og forsikringsselskaper bør kunne tilby felles pensjonsordninger for flere foretak. Disse medlemmer vil peke på at mindre foretak ved å bli med i en fellesordning kan få lavere administrasjonskostnader. Statistikk fra Norske pensjonskassers forening viser for eksempel at pensjonskasser med mindre enn 30 aktive medlemmer i gjennomsnitt har over tre ganger så høye driftskostnader i forhold til forvaltningskapitalen som pensjonskasser med over 1 000 medlemmer.

Disse medlemmer vil videre peke på at det i dag er en økende mobilitet i arbeidsmarkedet. For arbeidstakerne innebærer imidlertid hyppig skifte av jobb innen privat sektor og mellom privat og offentlig sektor en ulempe i forhold til å opparbeide pensjonsrettigheter. Disse medlemmer vil vise til at medregning av pensjonsrettigheter ved jobbskifte ikke er vanlig i privat sektor, og at arbeidstakernes pensjonsrettigheter ved pensjonsalder derfor vil bestå av flere fripoliser. Ytelsene i fripolisene reguleres bare som følge av god avkastning på pensjonskapitalen, og sammenhengen mellom arbeidstakerens lønn og pensjon i ytelsesbaserte pensjonsordninger blir derfor uklare. Disse medlemmer vil peke på at med fellesordninger for flere foretak i samme bransje, vil ansatte som bytter jobb kunne opprettholde sitt medlemskap i pensjonsordningen. Det fører til at den enkeltes pensjonsrettigheter vil bli mer oversiktlige og at sammenhengen mellom lønn og pensjon vil bli klarere.

Disse medlemmer viser videre til at Fellesforbundet, Teknologibedriftenes Landsforening og Byggenæringens Landsforening i forbindelse med tariffoppgjøret for 2004 ba Regjeringen i et brev om å innføre en obligatorisk tjenestepensjonsordning. I svar på brevet skriver Regjeringen at den er enig med Pensjonskommissjonen at det bør etableres pensjoner i arbeidsforhold for dem som ikke har det. Regjeringen har varslet at den i stortingsmeldingen om opp-

følgning av Pensjonskommissjonen, som vil bli lagt fram senere i høst, vil fremme forslag om å etablere pensjoner i arbeidsforhold for dem som ikke allerede har det.

Disse medlemmer vil peke på at andelen med tjenestepensjon er lavest innenfor varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet og innenfor bygg- og anleggsvirksomhet, og at det i disse bransjene er mange små og mellomstore bedrifter. Disse medlemmer mener at når det innføres en obligatorisk tjenestepensjon for alle, vil det være en fordel at lovverket åpner for at det etableres fellesordninger for flere foretak.

Disse medlemmer vil derfor be Regjeringen om å gi Banklovkommissjonen i mandat å utarbeide regler for pensjonskasser og livsforsikringsvirksomhet som åpner for at det kan etableres felles pensjonsordninger for flere foretak.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er enig i at forsikringsselskapenes forpliktelser skal være fullt ut fondert, og at kundenes premiereserve vil være sikret mot reduksjon bortsett fra i de tilfeller hvor kunden selv har valgt egen investeringsportefølje uten garanti.

Disse medlemmer har merket seg at forslagene er en oppfølging av Banklovkommissjonens 7. utredning og at høringsinstansene stort sett er positive til de fleste forslagene.

Regjeringen har i proposisjonen foreslått å legge om pris- og fortjenestemodellen fra dagens system med overskuddsdeling til et system med forhåndsprising av forsikringsprodukter. Disse medlemmer er enig i det. Et krav om forhåndsprising vil bidra til økt konkurranse mellom selskapene, fordi prisingen blir mer synlig for kundene.

Disse medlemmer er enig med departementet i at fastsettelsen av prisene på forhånd er viktig for at kunden skal kunne ha mulighet til å vurdere ulike tilbud mot hverandre. Økt gjennomsiktighet og bedre informasjon gir kunden et bedre beslutningsgrunnlag. Etter disse medlemmers vurdering er en slik sunn konkurransesituasjon ikke avhengig av at prisen for forvaltning innkreves i sin helhet i forkant, så lenge kunden lett vil kunne vurdere hva prisen vil bli, under for eksempel ulike utfall av avkastningen.

Disse medlemmer vil fremheve at avkastningen selskapene oppnår er viktig for kundene ved at den gir et direkte bidrag til finansiering av pensjonskostnadene. Kundene har derfor interesse av at selskapet har så gode incentiver som mulig til å oppnå god avkastning. En pris for forvaltning som, i tillegg til et fast beløp som innkreves på forhånd, også inneholder et element som relaterer seg til eventuell meravkastning utover beregningsrenten, vil gi selskapene et ekstra incentiv til å oppnå god avkastning.

Denne prisen kan fastsettes som en viss andel av avkastningen utover beregningsrenten (begrenset til eksempelvis 10 pst. av meravkastningen).

En slik pris for forvaltningen vil være lett forståelig for kundene. Så lenge satsen er fastsatt i forkant, vil en slik form for prising bety en god gjennomsliktighet. Disse medlemmer vil vise til at en slik pris for forvaltning vil være fordelaktig for kundene ved at de betaler lite til selskapet i en situasjon der selskapet også bidrar mindre til finansiering av pensjonskostnadene.

Disse medlemmer viser videre til at det er vanlig når forvaltningen settes bort til eksternt forvalter at pensjonsinnretningen betaler et suksesshonorar hvis forvalter oppnår bedre avkastning enn de indekser forvalter måles mot. Oppnås slik "suksess" er det en fordel for kunden og det kan virke urimelig at pensjonsinnretningen skal måtte dekke denne kostnaden. Disse medlemmer mener et slikt incentiv vil føre til en høyere avkastning på kundens pensjonsmidler. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn foreslå at et slikt eventuelt suksesshonorar må kunne utgjøre en del av prisen for forvaltning.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Forsikringsvirksomhetsloven § 8a-9 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Selskapet kan gjøre fradrag for inntil 10 pst. av avkastningen eller avkastningen utover en eventuell garantert minsteavkastning tilordnet kontrakten."

Disse medlemmer vil vise til hvor viktig det er for kundene at selskapene forvalter deres pensjonsmidler på en langsiktig, god måte. Det lavrentescenariot vi nå er inne i, og som kan vare en stund, aktualiserer dette ytterligere. Dagens regler, samt forslaget om å lovfeste at tilleggsavsetninger ikke kan benyttes til å dekke negativ avkastning, hindrer etter disse medlemmers mening fornuftig langsiktig forvaltning.

Fordelingen av risiko mellom selskap og kunde påvirkes ikke til kundens gunst ved å begrense bruken av tilleggsavsetninger. Konsekvensen av å begrense bruken av tilleggsavsetninger, vil først og fremst være at selskapene vil tvinges til å begrense sin risiko på annen måte. Dette vil i praksis bety at de tilpasser forvaltningen av kundenes midler slik at de på kort sikt unngår negativ avkastning som eksponerer egenkapitalen for å dekke opp rentegarantien.

Ethvert selskap, så også livsforsikringsselskaper vil til enhver tid søke å innrette seg slik at egenkapitalen ikke går tapt. En negativ avkastning på 1-2 prosentpoeng, som må dekkes av egenkapitalen betyr at mellom 25 pst. og 50 pst. av egenkapitalen tapes i et slikt tilfelle.

Konsekvensen for kunden er at selskapene for eksempel vil plassere midlene annerledes, enn om hensynet til kundenes avkastning på lang sikt var det eneste hensyn å ta. Systemet, slik det også har vært påpekt fra enkelte rådgivere i bransjen, er at selskapene vil tendere til å "kjøpe aksjer dyrt og selge billig" slik regelverket er utformet.

Dette er etter disse medlemmers syn kundene som først og fremst taper, gjennom lavere langsiktig avkastning, som følge av at tilleggsavsetninger ikke kan benyttes ved negativ avkastning. Disse medlemmer vil derfor foreslå at dette endres. Både NHO, LO, Kredittilsynet, Norges Bank, Pensjonskasseforeningen og FNH har gitt uttrykk for at en slik endring kan være i kundenes interesse. Disse medlemmer avviser derfor departementets resonnering om at det primært er eierne som vil tilgodeses ved en slik endring.

Disse medlemmer går på denne bakgrunn imot Regjeringens forslag til § 8a-17 fjerde ledd andre punktum og fremmer følgende forslag:

"Forsikringsvirksomhetsloven § 8a-17 tredje ledd skal lyde:

Dersom avkastning tilordnet en kontrakt etter § 8a-9 første ledd i et år ikke er stor nok til å dekke det årlige avsetningskravet etter § 8a-16 tredje ledd, kan avsetningskravet oppfylles ved overføring av tilleggsavsetninger tilordnet kontrakten. Det er også adgang til å anvende tilleggsavsetninger til å dekke tap i avkastningen (negativ avkastning) tilordnet en kontrakt."

Disse medlemmer konstaterer at dagens regler for behandling av kursreguleringsfond ved flytting innebærer at den som flytter med to års mellomrom kan oppnå en betydelig gevinst på bekostning av kunder med et langsiktig kundeforhold. Disse medlemmer mener derfor disse reglene bør endres.

Disse medlemmer konstaterer at forslaget - som innebærer at kursreguleringsfondet skal være ufordelt og dermed ikke følge med ved flytting - er langt bedre enn dagens system. Forslaget er langt på vei flyttenøytralt mellom livselskaper. Dog kan det gi et incitament til å flytte til det selskap som har størst kursreguleringsfond, men det er langt fra ugunstig. Det stimulerer selskapene til å bygge bufferkapital, noe kundene vil være tjent med i et lengre perspektiv på grunn av forventet høyere langsiktig avkastning. Svakheten ved forslaget er etter disse medlemmers syn at det kan være en hindring i forhold til å etablere en egen pensjonskasse. Dette gjelder særlig i perioder med store kursreserver.

I brev av 7. oktober 2004 skriver departementet at det kan legges opp til en annen modell som inne-

bærer en øvre grense for ufordelt kursreserve som ikke er flyttbar, tilsvarende maks 2 pst. av kundens midler. Det antas at det nye forslaget innebærer at kursreserver utover 2 pst. ved flytting skal omgjøres til tilleggsavsetninger i nytt selskap. Disse medlemmer viser til at det ikke er uproblematisk. Skulle dagens regler for anvendelse av tilleggsavsetninger opprettholdes vil en kunde som flytter få omgjort bufferkapital som har en svært fleksibel anvendelse (kursreserver) til en bufferkapital som har en mer begrenset anvendelse (tilleggsavsetninger). Dette er ugunstig for langsiktige kunder. Et annet forhold er at en kunde ved systematisk å flytte raskere enn ellers, kunne nå taket for tilleggsavsetninger ettersom kursreservene ved enhver flytting omgjøres til tilleggsavsetninger. Når taket for tilleggsavsetninger er nådd, vil kursreservene ved flytting bli omgjort til premiefondsmidler, som kunden kan bruke til å betale premie med. Disse forholdene vil innebære at det fortsatt vil være incentiver til å flytte som følge av regelverket. Dette er etter disse medlemmers syn uheldig. For å begrense mulighetene for regelverksmotivert flytting, er det viktig at bruken av tilleggsavsetninger gjøres like fleksibel som kursreserver. Det betyr at det må tillates å benytte tilleggsavsetninger til å dekke negativ avkastning, jf. også forslag i tidligere merknad.

Disse medlemmer viser videre til NPFs uttalelser om at endringer i pristariffer innebærer at kostnader ved ytelsesordninger blir uforutsigbare. Disse medlemmer mener derfor at det bør bli adgang til å avtale faste priser, slik at pristariffen kan ligge fast over et antall år, eller ligge fast over kontraktens løpetid som i dag.

Disse medlemmer viser ellers til de endringer disse medlemmer har foreslått i lovforslaget og slutter seg for øvrig til departementets forslag.

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Forsikringsvirksomhetsloven § 8a-9 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Selskapet kan gjøre fradrag for inntil 10 pst. av avkastningen eller avkastningen utover en eventuell garantert minsteavkastning tilordnet kontrakten.

Forslag 2

Forsikringsvirksomhetslovens § 8a-17 tredje ledd skal lyde:

Dersom avkastning tilordnet en kontrakt etter § 8a-9 første ledd i et år ikke er stor nok til å dekke det årlige avsetningskravet etter § 8a-16 tredje ledd, kan avsetningskravet oppfylles ved overføring av til-

leggsavsetninger tilordnet kontrakten. Det er også adgang til å anvende tilleggsavsetninger til å dekke tap i avkastningen (negativ avkastning) tilordnet en kontrakt.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og det som står foran, og råår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i forsikringsvirksomhetsloven m.m.
(livsforsikringsvirksomhet)

I

I lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 1-1 nytt siste ledd skal lyde:

Kongen kan gi nærmere regler om takseringstjenester i skadeforsikringsselskaper.

§ 2-1 nytt annet ledd skal lyde:

Tillatelse skal nektes dersom styremedlemmene, administrerende direktør eller annen person som faktisk leder virksomheten:

1. *ikke kan antas å ha den nødvendige erfaring til å utøve stillingen eller vervet,*
2. *er dømt for et straffbart forhold, og det utviste forhold gir grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på en forsvarlig måte, eller*
3. *i stilling eller ved utøvelsen av andre verv har utvist en slik adferd at det er grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på forsvarlig måte.*

Nåværende annet til fjerde ledd blir nytt tredje til femte ledd.

§ 8-4 skal lyde:

§ 8-4. (gjenforsikring)

Et livsforsikringsselskap skal til enhver tid ha gjenforsikring som er betryggende sett i forhold til selskapets risikoeksponering og dets økonomiske stilling.

Styret skal sørge for at det foreligger oppdaterte retningslinjer for arten og omfanget av selskapets gjenforsikringer og for at disse blir fulgt opp.

Nytt kapittel 8a skal lyde:

Kapittel 8a. Kollektiv og individuell livsforsikring

A. Innledende bestemmelser

§ 8a-1. (virkeområde og definisjoner)

Bestemmelsene i dette kapittel gjelder for selskaper som yter kollektiv livsforsikring, individuell livsforsikring eller begge deler, med mindre annet følger av reglene om kommunale pensjonsordninger i kapittel 8b. Bestemmelsene i §§ 7-5, 7-6, 8-1 og 8-2 gjelder ikke for livsforsikringsvirksomhet etter reglene i dette kapittel.

Som kollektiv livsforsikring regnes kollektive pensjonsordninger etablert i samsvar med foretaks-pensjonsloven eller innskuddspensjonsloven, kommunale pensjonsordninger, samt kollektive livrenteforsikringer, gruppelivsforsikringer og andre kollektive livsforsikringer.

Som individuell livsforsikring regnes livsforsikring som ikke er kollektiv livsforsikring.

Kongen kan gi nærmere regler til utfylling og avgrensning av bestemmelsene i kapitlet her, herunder nærmere regler for hva som skal regnes som henholdsvis kollektiv livsforsikring, kommunale pensjonsordninger, individuell livsforsikring, fripoliser, pensjonskapitalbevis, fortsettelsesforsikringer, engangsbetalte forsikringer, kontraktfastsatte forpliktelser og forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje.

§ 8a-2. (skille mellom virksomhetsregler)

Dersom et selskap som driver kollektiv livsforsikringsvirksomhet, også driver individuell livsforsikringsvirksomhet, gjelder reglene i dette kapittel med tilhørende forskrifter for den samlede virksomhet i selskapet, med mindre annet følger av annet ledd.

Virksomhetsreglene i kapittel 7 og 8 med tilhørende forskrifter gjelder likevel for selskapets virksomhet knyttet til individuelle livsforsikringskontrakter med kontraktfastsatte forpliktelser som er inngått før det tidspunkt bestemmelsene i kapitlet her trer i kraft, og som selskapet har skilt ut som egen portefølje. Selskapet skal i så fall føre eget regnskap for denne porteføljen.

Første og annet ledd gjelder tilsvarende for et selskap som bare driver individuell livsforsikringsvirksomhet.

B. Pristariffer og premieberegning

§ 8a-3. (pristariffer)

Selskapet skal til enhver tid ha pristariffer for beregning av premie for samtlige av de produkter eller produktkombinasjoner som selskapet tilbyr. Pristariffene skal angi hvilket samlet vederlag selskapet beregner seg for å overta de ulike typer av risiko som er knyttet til, og for å yte de ulike typer av tjenester som

inngår i, de forskjellige produktene og produktkombinasjonene.

Selskapet skal ved fastsettelsen av pristariffer skille mellom:

- pris for dekning av risiko knyttet til person,
- pris for forvaltning av midler knyttet til forsikringskontraktene, herunder selskapets risiko for avkastningsresultatet,
- pris for forvaltning av midler i særskilte investeringsporteføljer med investeringsvalg, og i tilfelle vederlag for avkastningsgaranti knyttet til porteføljene, og
- pris for administrative tjenester.

Pristariffene kan fastsette at forsikringstaker, i tillegg til beregnet premie for den enkelte kontrakt, skal betale et kontraktsgebyr ved begynnelsen av forsikringsforholdet, og et avbruddsgebyr dersom forsikringstaker avslutter forsikringsforholdet før forsikringstiden er utløpt. Kongen kan gi nærmere regler om størrelsen på slike gebyrer, og gjøre unntak for regelen i første punktum for kollektive livsforsikringer. Utover dette kan selskapet ikke kreve tillegg til premie beregnet etter gjeldende pristariffer.

For fripoliser og pensjonskapitalbevis som forvaltes med investeringsvalg kan selskapet hvert år kreve vederlag for administrative tjenester etter egen pristariff. For fortsettelsesforsikringer basert på fripoliser eller pensjonskapitalbevis skal pristariffer for personrisiko og for forvaltning svare til de pristariffer som ligger til grunn for den aktuelle fripolisen eller pensjonskapitalbeviset. Kongen kan gi nærmere regler om pristariffer for fortsettelsesforsikringer, herunder unntak fra regelen i annet punktum.

Ved utformingen av pristariffene skal selskapet sørge for at:

- selskapets premier vil stå i rimelig forhold til den risiko som overtas og de tjenester som ytes,
- selskapets premier vil være tilstrekkelige til å gi sikkerhet for at forpliktelsene etter inngåtte kontrakter blir oppfylt, og vil være betryggende ut fra selskapets økonomi, og
- det ikke vil skje urimelig forskjellsbehandling mellom produkter, produktkombinasjoner eller kundegrupper.

Kongen kan gi nærmere regler om pristariffer. Kongen kan også gi nærmere regler om rentesatser og andre beregningsselementer som selskapet kan benytte ved utformingen av pristariffene.

§ 8a-4. (endring av pristariffer)

Selskapet kan endre sine pristariffer, og skal i så fall fastsette fra hvilket tidspunkt de nye tariffene skal gjelde.

I forhold til inngåtte kontrakter kan selskapet ikke gjøre endringen gjeldende før første ordinære premieforfall minst fire måneder etter at forsikrings-

takeren har mottatt underretning om den fastsatte endringen.

§ 8a-5. (beregning av premier mv.)

Ved beregning av premier skal selskapet benytte de til enhver tid gjeldende pristariffer, med mindre annet følger av § 8a-4 annet ledd. Krav om betaling av premie skal angi hvilke poster som inngår i beregningen, og forhold av betydning for premieberegningen.

Premien skal beregnes for ett år av gangen, og betales forskuddsvis hvert år med mindre det er avtalt terminvis innbetaling i løpet av året.

Kongen kan fastsette særlige regler for beregning og betaling av premie for engangsbetalte forsikringer.

§ 8a-6. (meldeplikt og tilsyn med pristariffer)

Selskapet skal gi melding til Kredittilsynet om fastsatte pristariffer og prinsippene for utformingen av tariffene. Det samme gjelder ved endring av pristariffer. Kongen kan gi nærmere regler om meldeplikten.

Kredittilsynet skal føre kontroll for å påse at de pristariffer som benyttes er i samsvar med reglene gitt i eller i medhold av §§ 8a-3 og 8a-4, og at premieberegningen skjer i samsvar med reglene i § 8a-5.

Kredittilsynet kan forby bruk av pristariffer som Kredittilsynet finner er ubetryggende eller urimelige.

C. Kapitalforvaltning og tilordning av avkastning

§ 8a-7. (inndeling av forvaltningskapitalen)

Selskapets forvaltningskapital skal deles inn i kollektivporteføljen, investeringsvalgporteføljen og selskapsporteføljen. Hver av porteføljene kan deles inn i flere underporteføljer.

Kollektivporteføljen skal bestå av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetninger til dekning av kontraktfastsatte forpliktelser. Som kontraktfastsatte forpliktelser regnes forpliktelser som ikke er knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje. Eiendeler som motsvarer erstatningsavsetning etter § 8a-21 og risikoutjevningfond etter § 8a-22 skal også forvaltes i kollektivporteføljen.

Investeringsvalgporteføljen skal bestå av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetninger til dekning av forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje. Eiendeler som motsvarer supplerende avsetning etter § 8a-18 tredje ledd til dekning av særskilt avkastningsgaranti knyttet til kontrakter i investeringsvalgporteføljen og avsetning etter § 8a-18 fjerde ledd til dekning av selskapets forpliktelse etter foretakspensjonsloven § 11-1 fjerde ledd, inngår likevel i kollektivporteføljen.

Eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetninger til dekning av kontraktfastsatte uføre- og etterlatteforpliktelser skal inngå i kollektivporteføljen selv om midler knyttet til alderspensjonsytelser er plassert i særskilt investeringsvalgportefølje. Dette gjelder likevel ikke når midlene knyttet til kontraktfastsatte uføre- og etterlatteforpliktelser forvaltes i investeringsvalgporteføljen etter reglene i foretakspensjonsloven § 11-1.

Selskapsporteføljen skal bestå av eiendeler som motsvarer selskapets ansvarlige kapital og eventuell annen gjeld enn forsikringsforpliktelsene.

Premiefond, innskuddsfond og pensjonsreguleringsfond anses her som del av den portefølje de øvrige midler knyttet til kontrakten inngår i, med mindre det følger av kontrakten at midlene i fondet skal plasseres på annen måte.

Ved valg av eiendeler til de forskjellige porteføljer, og ved endring av sammensetningen av porteføljer, skal selskapet overholde krav til god forretningsskikk og sørge for at det ikke skjer urimelig forskjellsbehandling av kunder. Selskapet skal ha retningslinjer for valg av eiendeler og endring av porteføljer for å unngå at det oppstår interessekonflikter mellom kunder og kundegrupper eller mellom kunder og selskapet. I tilfelle av interessekonflikt mellom kunder og selskapet, skal hensynet til kundene gå foran.

Selskapet skal opprette et system for registrering av hvilke eiendeler som til enhver tid inngår i de ulike porteføljer.

Reglene i paragrafen her er ikke til hinder for at selskapet etablerer en ordning for samlet kapitalforvaltning.

Kredittilsynet kan, i samsvar med bestemmelsene i denne paragrafen, treffe avgjørelse om hvilken portefølje en kontrakt, og midler som motsvarer en avsetning, skal inngå i.

§ 8a-8. (forvaltning av porteføljene)

Midlene i kollektivporteføljen kan forvaltes i atskilte deler fastsatt ut fra selskapets risiko for avkastningsresultatet. De kvantitative begrensninger for plassering av midlene som følger av forskrift gitt med hjemmel i § 7-4 annet ledd gjelder for kollektivporteføljen i sin helhet.

Midlene i investeringsvalgporteføljen skal plasseres i særskilte investeringsporteføljer for hver kontrakt i investeringsvalgporteføljen i samsvar med de krav som følger av kontrakten mellom selskapet og forsikringstakeren og i samsvar med regler gitt i eller i medhold av lov.

Midlene i selskapsporteføljen skal forvaltes forsvarelig. Selskapet bestemmer utover dette hvordan midlene i selskapsporteføljen skal forvaltes.

§ 8a-9. (tilordning av avkastning, overskudd)

Avkastning ved forvaltning av midler plassert i kollektivporteføljen skal årlig fordeles mellom de kontrakter som omfattes. Fordelingen foretas etter forholdet mellom de forsikringsmessige avsetninger som er knyttet til hver av kontraktene. Avkastning tilordnet en kontrakt skal etter fradrag av avsetning etter beregningsgrunnlaget for kontrakten og i tilfelle tilleggsavsetning etter § 8a-17, tilordnes kontrakten som overskudd på avkastningsresultatet. Tilsvarende gjelder tilordning av avkastning av midler som svarer til premiefond, innskuddsfond eller pensjonsreguleringsfond. Avkastning av midler som svarer til erstatningsavsetning, risikoutjevningssfond og supplerende avsetning etter § 8a-18 tredje og fjerde ledd forvaltet i kollektivporteføljen skal tilordnes disse avsetningene og fond.

Avkastning ved forvaltning av midler plassert i særskilt investeringsportefølje skal årlig tilordnes den kontrakt porteføljen er knyttet til. Er det knyttet avkastningsgaranti til en investeringsportefølje, skal garantert avkastning som ikke dekkes av oppnådd avkastning, dekkes av supplerende avsetning eller av selskapet. Tilsvarende gjelder tilordning av avkastning av midler i premiefond, innskuddsfond eller pensjonsreguleringsfond forvaltet i særskilt investeringsportefølje.

Avkastning ved forvaltning av midler plassert i selskapsporteføljen skal årlig tilordnes selskapet.

D. Beregning av risikoresultat**§ 8a-10. (overskudd på risikoresultat)**

Selskapet skal hvert år beregne risikoresultatet særskilt for hver gruppe av pensjonsordninger, andre kollektivordninger eller kontrakter, og individuelle kontrakter inkludert fripoliser og pensjonskapitalbevis.

Som overskudd regnes de på forhånd beregnede risikopremier for en gruppe med fradrag for de faktiske risikokostnader for gruppen. Det skal ved beregningen ses bort fra den fortjeneste for selskapet som er bygget inn i pristarifene for risiko knyttet til person.

Overskudd på risikoresultatet skal årlig fordeles mellom de enkelte kontrakter i hver gruppe etter forholdet mellom de risikopremier som er betalt for den enkelte kontrakt. Selskapet kan likevel bestemme at inntil halvparten av årets samlede overskudd på risikoresultatet skal avsettes til risikoutjevningssfondet.

Kongen kan gi nærmere regler om at visse typer kontrakter kan unntas fra bestemmelsene i første til tredje ledd.

E. Anvendelse av årlig overskudd**8a-11. (styrking av premiereserve)**

Selskapet kan, med samtykke fra Kredittilsynet, beslutte at hele eller en del av årets overskudd etter § 8a-9 første ledd og § 8a-10 skal benyttes til nødvendig styrking av premiereserve for forsikringsforpliktelser knyttet til de kontrakter det gjelder.

Når hensynet til selskapets soliditet tilsier det, kan Kredittilsynet gi selskapet pålegg om å benytte hele eller en del av overskuddet som angitt i første ledd.

§ 8a-12. (overskudd tilordnet fripoliser og pensjonskapitalbevis med kontraktfastsatte forpliktelser)

Bestemmelsene i paragrafen her gjelder anvendelsen av overskudd etter § 8a-9 første ledd tilordnet fripoliser og pensjonskapitalbevis med kontraktfastsatte forpliktelser. Kongen kan i forskrift fastsette at bestemmelsene i paragrafen her også skal gjelde for andre typer kontrakter.

Er selskapets risikoresultat negativt for en gruppe av kontrakter, kan kontraktens andel av risikoresultatet dekkes ved fradrag i overskudd på avkastningsresultatet tilordnet kontrakten.

Selskapet har rett til inntil 20 prosent av det overskudd på avkastningsresultatet som er tilordnet kontrakten, i tilfelle etter fradrag for andel av negativt risikoresultat i samsvar med annet ledd. Selskapet skal fastsette i vedtektene hvor høy prosentsats det skal benytte. Det er, innenfor begrensningen i første punktum, adgang til å fastsette forskjellige fordelingsnøkler ut fra selskapets risiko for avkastningsresultatet. Kongen kan gi nærmere regler for slik overskuddsdeling.

§ 8a-13. (negativt risikoresultat for fripoliser og pensjonskapitalbevis med investeringsvalg)

Bestemmelsene i paragrafen her gjelder fripoliser og pensjonskapitalbevis tilordnet egen investeringsportefølje med investeringsvalg. Kongen kan i forskrift fastsette at bestemmelsene i paragrafen her også skal gjelde for andre typer kontrakter.

Er selskapets risikoresultat negativt for en gruppe av kontrakter, kan kontraktens andel av risikoresultatet dekkes ved fradrag i avkastning tilordnet kontrakten etter § 8a-9 annet ledd eller i verdien av investeringsporteføljen tilordnet kontrakten.

§ 8a-14. (anvendelse av overskudd tilordnet kontrakten)

Når annet ikke følger av §§ 8a-11, 8a-12 eller 8a-13, gjelder følgende:

a) Overskudd etter § 8a-9 første og annet ledd og

§ 8a-10 tilordnet kontrakter som er regulert av foretakspensjonsloven eller innskuddspensjonsloven skal fordeles etter reglene om fordeling av avkastning i disse lovene.

- b) Overskudd tilordnet andre kontrakter skal anvendes i samsvar med det som er bestemt i kontrakten mellom selskapet og forsikringstakeren.

F. Forsikringsmessige avsetninger

§ 8a-15. (minstekrav til forsikringsmessige avsetninger)

Selskapet skal i sin årsbalanse føre opp forsikringsmessige avsetninger. Forsikringsmessige avsetninger er avsetninger til dekning av:

- selskapets forpliktelser under kontrakter med kontraktfastsatte forpliktelser, beregnet etter reglene i §§ 8a-16, 8a-17 og 8a-21,
- selskapets forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje, beregnet etter reglene i §§ 8a-18 og 8a-21,
- selskapets forpliktelser knyttet til premiefond, innskuddsfond og pensjonsreguleringsfond, beregnet etter reglene i § 8a-19, og
- selskapets øvrige forsikringsmessige forpliktelser.

Forsikringsmessige avsetninger til dekning av forpliktelser under kontrakter med kontraktfastsatte forpliktelser, som angitt i første ledd bokstav a), omfatter premiereserve, tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond, erstatningsavsetning, risikoutjevningssfond og andre tekniske avsetninger. Dette gjelder også avsetninger til dekning av uføre- og etterlatteytelser selv om midler som motsvarer avsetning til dekning av alderspensjon er plassert i særskilt investeringsportefølje.

Forsikringsmessige avsetninger til dekning av forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje, som angitt i første ledd bokstav b), omfatter premiereserve, supplerende avsetning for garantiforpliktelser, erstatningsavsetning, risikoutjevningssfond og andre tekniske avsetninger. Avsetningene til dekning av alders-, uføre- og etterlatteytelser knyttet til særskilt investeringsportefølje etter reglene i foretakspensjonsloven § 11-1 kan også omfatte tilleggsavsetninger.

Kongen kan gi nærmere regler om forsikringsmessige avsetninger. Det kan gjøres fradrag for gjenforsikret risiko etter regler gitt av Kredittilsynet.

§ 8a-16. (premiereserve for kontraktfastsatte forpliktelser)

Avsetninger til premiereserve for kontraktfastsatte forpliktelser skal minst utgjøre forskjellen mellom kapitalverdien av selskapets fremtidige forpliktelser og kapitalverdien av de fremtidige nettopremier (prospektiv beregningsmetode). Tilleggsytelser

som følge av tilført overskudd medregnes. Nettopremier er premie beregnet som angitt i § 8a-5, med fradrag for pris for administrative tjenester og pris for forvaltning.

Kongen fastsetter nærmere regler for hvilken rentesats som skal benyttes ved beregning av minstekravene til kapitalverdiene. Endres beregningsrenten, beregnes avsetningene for forpliktelser som oppstår etter endringen, på grunnlag av den nye beregningsrenten.

Det årlige krav til avsetning til premiereserve beregnes med utgangspunkt i sparedelen av årets premie, årlig avkastning i samsvar med beregningsrenten, og det beløp som etter beregningsgrunnlaget årlig skal tilføres premiereserven som følge av at selskapets forpliktelse overfor forsikrede som er død i løpet av året, er bortfalt. Årlig krav til avsetning skal også omfatte det overskudd som etter § 8a-14 skal tilføres premiereserven.

Avsetninger til premiereserve skal tilordnes de enkelte kontrakter og de forsikrede på grunnlag av selskapets forpliktelser.

Dersom det i løpet av året inntreffer forsikringstilfeller som gir rett til utbetaling av uføreytelser eller ytelser til etterlatte, skal avsetningen til premiereserve fullt ut tilsvare kapitalverdien av selskapets fremtidige forpliktelser.

§ 8a-17. (tilleggsavsetninger)

For å sikre sine forpliktelser under kontrakter med kontraktfastsatte forpliktelser, kan selskapet ved utgangen av det enkelte år foreta tilleggsavsetninger ut over minstekravet til premiereserve. Kredittilsynet kan, når Kredittilsynet finner at soliditetshensyn tilsier det, pålegge selskapet å foreta tilleggsavsetninger.

Selskapets tilleggsavsetninger skal være fordelt på de enkelte kontrakter. Selskapet fastsetter årets tilleggsavsetninger, jf. § 8a-9 første ledd, i prosent av premiereserven knyttet til den enkelte kontrakt. Kongen kan gi forskrift om adgang til å bruke en høyere prosentsats for kontrakter med høy beregningsrente eller lave tilleggsavsetninger.

Dersom avkastningen tilordnet en kontrakt etter § 8a-9 første ledd i et år ikke er stor nok til å dekke det årlige avsetningskrav etter 8a-16 tredje ledd, kan avsetningskravet oppfylles ved overføring av tilleggsavsetninger tilordnet kontrakten.

Fører tilleggsavsetninger tildelt en kontrakt et år til at de samlede tilleggsavsetninger overstiger et beløp som tilsvarende 12 prosent av premiereserven knyttet til kontrakten, skal det overskytende beløp tilordnes kontrakten som overskudd. Summen av premiereserve og tilleggsavsetninger knyttet til en kontrakt med kontraktfastsatte forpliktelser kan ellers ikke re-

duseres på annen måte enn ved utbetaling til forsikrede.

§ 8a-18. (avsetninger for forpliktelser knyttet til særskilt investeringsportefølje)

De forsikringsmessige avsetninger til dekning av forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje skal til enhver tid motsvare verdien av den investeringsportefølje som er tilordnet kontrakten. Andelen av overskudd på risikoresultatet medregnes.

Dersom en pensjonsordning eller kontrakt uten kontraktfastsatte alderspensjonsytelser gir rett til kontraktfastsatte uføre- eller etterlatteytelser, skal det foretas avsetninger til dekning av slike forpliktelser etter reglene i §§ 8a-16 og 8a-17. Dersom midler til dekning av uføre- og etterlatteytelsene forvaltes i særskilt investeringsportefølje etter reglene i foretakspensjonsloven § 11-1, skal det foretas supplerende avsetning etter fjerde ledd.

Har selskapet knyttet avkastningsgaranti til en særskilt investeringsportefølje, skal selskapet også foreta supplerende avsetning til dekning av garanti-forpliktelsen. Kongen kan gi nærmere regler om beregning av avsetningens størrelse.

Supplerende avsetning til dekning av selskapets forpliktelse etter foretakspensjonsloven § 11-1 fjerde ledd skal tilsvare forskjellen mellom kapitalverdien av selskapets forpliktelser overfor de forsikrede beregnet etter § 8a-16 og verdien av investeringsporteføljen.

§ 8a-19. (premie-, innskudds- og pensjonsreguleringsfond)

De forsikringsmessige avsetninger for forpliktelser knyttet til premiefond, innskuddsfond og pensjonsreguleringsfond skal tilsvare fondets verdi til enhver tid.

§ 8a-17 gjelder tilsvarende for slike fond i den grad de skal tilføres avkastning i samsvar med regelen i § 8a-9 første ledd.

Er midler som motsvarer slike fond plassert i særskilt investeringsportefølje med avkastningsgaranti, gjelder § 8a-18 tredje ledd tilsvarende.

G. Kursreguleringsfond, erstatningsavsetning og risikoutjevningfond

§ 8a-20. (kursreguleringsfond)

Kursreguleringsfondet skal tilsvare summen av urealiserte gevinster på finansielle omløpsmidler som inngår i kollektivporteføljen, jf. § 8a-7 annet ledd.

Kursreguleringsfondet skal ikke tilordnes kontraktene i kollektivporteføljen.

Kongen kan gi nærmere regler om kursreguleringsfondet.

§ 8a-21. (erstatningsavsetning)

Erstatningsavsetningen skal dekke selskapets forventede erstatningsutbetalinger for forsikringstilfeller som ved regnskapsårets utgang ikke er oppgjort av eller meldt til selskapet. Erstatningsavsetningen skal bare tilsvare midler som ville ha kommet til utbetaling i regnskapsåret dersom erstatningstilfellet var ferdigbehandlet.

Erstatningsavsetningen skal ikke fordeles på de enkelte kontrakter.

Kongen kan gi nærmere regler om erstatningsavsetningen.

§ 8a-22. (risikoutjevningfond)

Risikoutjevningfondet kan bare benyttes til å styrke avsetning til premiereserve vedrørende risiko knyttet til person.

Risikoutjevningfondet skal ikke fordeles på de enkelte kontrakter.

Kongen kan gi nærmere regler om risikoutjevningfondet.

§ 8c-7 første ledd første punktum skal lyde:

En ytelsesbasert pensjonsordnings midler omfatter premiereserve til sikring av opptjent pensjon, herunder premiereserve for uføre- og etterlatteytelser, samt tilleggsavsetninger, pensjonistenes overskuddsfond og premiefondet.

§ 8c-10 annet ledd skal lyde:

Tilleggsavsetninger, pensjonistenes overskuddsfond og premiefond skal etter overføringen fortsatt være en del av pensjonsordningens midler og anvendes etter ellers gjeldende regler.

II

I lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon gjøres følgende endring:

Tittelen skal lyde:

Lov om foretakspensjon (foretakspensjonsloven)

III

I lov 3. juli 1953 nr. 2 om sjøtrygdslag gjøres følgende endring:

§ 1 første ledd skal lyde:

Denne lova gjeld tilsyn med ymsesidige sjøtrygdslag som etter sine vedtekter har eit geografisk avgrensa virkeområde, og som ikkje kan teikna større trygd enn kr. 25 000 for eiga rekning på ein vågnad,

og berre trygdar farty, fiskereiskap, utstyr og fengd, og reiaransvar, tidstap og andre trygdingar som går inn som eit naturleg ledd i moderne fiskeridrift. Kredittilsynet kan i serlege høve godkjenne høgare sum enn kr. 25 000 for eiga rekning på ein vågnad, men ikkje høgare enn kr. 100 000.

IV

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelse-
ne til forskjellig tid.

Kongen kan fastsette overgangsregler.

Oslo, i finanskomiteen, den 21. oktober 2004

Siv Jensen

leder

Heidi Larssen

ordfører

Vedlegg**Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til Stortingets presidentskap, med gjenpart til finanskomiteen, datert 14. oktober 2004****Ot.prp. nr. 74 (2003-2004) om lov om endringer i forsikringsvirksomhetsloven m.m. (livsforsikringsvirksomhet).**

Finansdepartementet fremmet 28. mai 2004 (Ot.prp. nr. 74 (2003-2004) om lov om endringer i forsikringsvirksomhetsloven m.m. (livsforsikringsvirksomhet).

Departementet ønsker å gjøre Stortinget oppmerksom på at det er en trykkfeil i lovforslaget til § 8a-18 fjerde ledd. Forslaget til § 8a-18 fjerde ledd

inneholder en henvisning til § 8a-18. Den riktige henvisningen skal være til § 8a-16. Lovforslaget til § 8a-18 fjerde ledd skal derfor ha følgende ordlyd:

"Supplerende avsetning til dekning av selskapets forpliktelse etter foretakspensjonsloven § 11-1 fjerde ledd skal tilsvare forskjellen mellom kapitalverdien av selskapets forpliktelser overfor de forsikrede beregnet etter § 8a-16 og verdien av investeringsporteføljen."